

vergadering **C36**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 19 oktober 2021

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verhoging van de milieuheffing op het verbranden van bedrijfsafval – 38 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over wolvenaanvallen – 111 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gesprekken met het internationale expertenpanel over de aanpak van de wolvenproblematiek – 299 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het asbestprotocol voor de landbouw en de aanpak van verlaten gebouwen met verweerde asbesttoepassingen – 194 (2021-2022)	15
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de oproep 'Vlaamse parken' – 201 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gevolgen voor land-, tuin- en bosbouwers van de erkenning van nationale en landschapsparken – 288 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het plaatsen van sensoren in waterzuiveringssystemen in de aanpak tegen het lozen van drugsafval – 211 (2021-2022)	28
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland in het kader van het PFOS-dossier – 223 (2021-2022)	30
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de door de Vlaamse Landmaatschappij gefinancierde studie van UGent over nitraatrijke bronnen en de invloed van grondwater op de oppervlaktewaterkwaliteit – 236 (2021-2022)	32
VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de doorbraak in het dossier van de Limburgse Noord-Zuidverbinding – 246 (2021-2022)	36

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verhoging van de milieuheffing op het verbranden van bedrijfsafval – 38 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, tijdens de Septemberverklaring van de Vlaamse Regering kondigde de minister-president aan dat de milieuheffing op het verbranden van bedrijfsafval in 2022 zal verhogen van 13,38 euro naar 25 euro per ton. In een toelichting hierover op uw website lezen we dat dit kadert in het principe van 'de vervuiler betaalt' en het doel om de Europese positie als voorloper in de circulaire economie te behouden.

Door het tarief ongeveer op het niveau van Nederland te brengen, verwacht u dat de bedrijfswereld versneld het restafval zal terugdringen. De maatregel moet ook 17 miljoen euro extra per jaar opbrengen.

Eerder besliste u al dat afvalinzamelaars van bedrijfsafval voortaan mee moeten waken over de inhoud van de restafvalcontainer bij hun klanten en dat ze ook ongesorteerd bedrijfsafval mogen weigeren. Voor het verbranden van huishoudelijk afval verandert er momenteel niks.

De Belgische federatie van de afval- en recyclagesector Denuo heeft in een reactie op haar website laten weten voorstander te zijn van het gebruik van fiscale instrumenten die huishoudens en organisaties ertoe zouden moeten aanzetten om meer en beter te sorteren in de toekomst. Zij hebben echter een aantal opmerkingen geuit over de aangekondigde verhoging, waarvan u allicht op de hoogte bent. Die verhoging geldt enkel voor bedrijfsafval en is zonder voorgaand overleg met de privé- en publieke sector ingevoerd. Ze vrezen dat door de verhoogde heffing bepaalde bedrijven hun afval via het huishoudelijk afval zullen laten ophalen. Dat zijn bezorgdheden die zij hebben geuit. Daarom wil ik u enkele vragen stellen. Het is belangrijk dat er duidelijkheid is wat dit betreft.

Minister, op welke termijn verwacht u een dergelijke gedragswijziging bij bedrijven? Wat leert ons de situatie in Nederland met een gelijkaardig heffingsniveau?

In welke mate hebt u overleg gehad met Denuo en andere relevante sectoren over deze wijziging? Zij hebben gemeld dat dit niet zou zijn gebeurd. In welke mate bent u dit de komende weken van plan? Ik had al wel gezien dat u ondertussen hebt samengezeten met de directeur van Denuo op een schoolbus. Misschien is er daar al een en ander gezegd. Ik kijk uit naar uw reactie wat dat betreft.

In welke mate doorkruist dit mogelijk de gesprekken met andere gewesten richting een uniform heffingsniveau in heel België?

Hoe staat u tegenover het voorstel van Denuo om de sturende werking van de milieuheffing te verzekeren door bijvoorbeeld de inkomsten uit de milieuheffing in een fonds te storten dat nieuwe recyclageactiviteiten kan stimuleren om van Vlaanderen de recyclagehub van Europa te maken, en dat ons ook zal helpen in de strijd tegen de CO₂-emissies?

De voorzitter: Minister, kunt u ons toelichting geven over het 'schoolbusakkoord'? *(Gelach)*

Minister Zuhail Demir: Ik heb het voorstel tijdens de ministerraad over de begroting op tafel gebracht, na een impactanalyse die door de Vlaamse Instelling

voor Technologisch Onderzoek (VITO) werd uitgevoerd. Uit deze analyse bleek dat een verhoging van de heffing een noodzakelijke randvoorwaarde is om, in combinatie met andere maatregelen, een daling van het aanbod restafval te creëren. Het belang van financiële prikkels is daarbij groter voor bedrijven, waardoor de gedragsreacties bij bedrijven groter zijn dan bij gezinnen.

Het sturend effect van de heffing kan vrij snel een effect hebben op het aanbod voor verbranding, onder meer via een veel betere bronsortering. Verscherpte regels daartoe die werden ingeschreven in het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA), zijn sinds 1 september 2021 van kracht, en daarover hadden we het vorige week al. Het is echter moeilijk in te schatten op welke termijn en in welke mate de gedragsverandering precies zal plaatsvinden.

In Nederland is er een belangrijke overcapaciteit voor afvalverbranding, die veel import van brandbaar afval uit het buitenland aantrekt. De Nederlandse situatie verschilt daarmee van de eerder krappe verbrandingscapaciteit in Vlaanderen. De afvalstoffenbelasting voor verbranding in Nederland is in die zin in eerste instantie gericht op het afbouwen van de afvalimport, ten voordele van de verbranding van het Nederlands aanbod. In hoeverre deze trends verband houden met de ingevoerde afvalstoffenbelasting is daarbij niet een-op-een in kaart te brengen.

Hier in Vlaanderen hebben we wel een heel duidelijk en relatief snel effect gezien toen de heffingen op het storten van brandbaar afval fiks verhoogd werden. Zo kregen we in 2007 nog bijna 800.000 ton aan brandbaar afval op onze stortplaatsen per jaar. De laatste jaren schommelt dit jaarlijks rond de 200.000 ton. Het sterk verhogen van de milieuheffingen heeft hierin een grote rol gespeeld. De milieuheffing voor het storten van brandbaar afval bedraagt vandaag net geen 108 euro per ton. Volgens mij is dat wel nog altijd veel te weinig.

Ik heb die beslissing genomen en aan de collega's voorgelegd. Ik moest natuurlijk 50 miljoen euro besparen. Men heeft altijd heel veel kritiek op Onderwijs en Welzijn, maar ik denk dat ik goed mijn best heb gedaan om binnen die 50 miljoen euro te kiezen voor de beste maatregelen en een gezond evenwicht. Ik heb nog geen overleg met hen gehad naar aanleiding van deze heffing, maar als ik me niet vergis, is de komende weken gepland om daar met hen over te spreken.

De milieuheffingen zijn natuurlijk een gewestelijke bevoegdheid. Hierdoor beslist elk gewest afzonderlijk over de van toepassing zijnde heffing op zijn grondgebied en de eigen beleidsmatige aanpak in functie van de eigen specifieke sectoren.

Het is de moeite waard te onderzoeken in hoeverre een deel van de opbrengst van afvalheffingen gedurende een bepaalde periode kan worden gebruikt om te investeren in meer recyclage, preventie en hergebruik. De heffing is immers sturend bedoeld en niet financierend. Er is momenteel 30 miljoen euro vanuit de relance-middelen beschikbaar aan ondersteuning in recyclageactiviteiten. Hieruit zullen we leren of deze aanpak werkt om de lokale recyclage-industrie te ondersteunen en de hoeveelheid restafval te laten verminderen. Bij een positieve evaluatie kan het een piste zijn om een dergelijke maatregel gedurende een bepaalde periode verder te zetten met inkomsten uit een afvalheffing.

We hebben het bedrag op 25 euro per ton gezet, komende van 13 euro. Als we kijken naar de buurlanden, was het in Vlaanderen veel te laag. Dat heeft ook meegespeeld om het op het niveau van de buurlanden te brengen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw reactie. Het is inderdaad een sturende maatregel. Het is ook belangrijk dat we de hoeveelheid afval in

de toekomst verminderen, de recyclagegraad verhogen en de circulaire economie nog meer op gang brengen: 'design to recycle', 'design to reuse'. We hebben het daarnet in de gedachtewisseling nog over een iets ander thema gehad. Het blijft ook in dezen heel belangrijk dat bedrijven in de toekomst beter gaan sorteren. Dit is inderdaad een sturende maatregel die u hebt ingevoerd naar analogie met de buurlanden en na een impactanalyse.

Het enige wat ik een beetje betreur, is het volgende. Het is duidelijk dat dit een nodige maatregel was als je het bekijkt in zijn totaliteit. Het is een beetje jammer dat dit vernomen werd door de sector via de Septemberverklaring, als dit klopt. Dat is wat we vernemen. Ik ben altijd voorstander van dialoog en overleg. Het was beter geweest dat zij op voorhand op de hoogte waren geweest en het niet hadden moeten vernemen via de Septemberverklaring. Maar goed, dat is mijn stijl van aan politiek doen.

Verder zou ik willen vragen om de maatregel in de toekomst goed op te volgen en te kijken wat de evolutie is in dezen. Ik heb ook gelezen dat Denuo vreest dat bepaalde afvalstromen niet via het professionele afvalcircuit maar eventueel via het huishoudelijk gemeentecircuit zouden verdwijnen. Het is belangrijk dat er gemonitord wordt wat dat betreft dat aan intercommunales de vraag wordt gesteld, wanneer zij hierin een wijziging zien, om dat zeker te melden, zodat het goed kan worden gemonitord. Verder kijk ik uiteraard uit naar de implementatie in de praktijk en nog meer naar de evaluatie nadien.

Minister, ik heb geen verdere vragen meer.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil me kort aansluiten bij de vraagstelling. Wat betreft overleg, steun ik collega De Vroe. Minister, ik denk dat u het zelf ook belangrijk vindt dat we proberen om maximaal in overleg te gaan met de sector om te zien hoe de doelstellingen kunnen worden bereikt. Ik ga ervan uit dat je het meeste kans op succes hebt als je in overleg gaat met mensen die dagelijks bezig zijn met hun activiteiten, en dus goed weten wat misschien een positief effect zou hebben op het bereiken van bepaalde doelstellingen. Ik geloof er nogal sterk in om dat maximaal via overleg te doen.

Minister, een van de elementen die belangrijk zijn, is dat er terecht wordt ingezet op meer sorteren, meer te kunnen uitzuiveren en in te zetten op circulaire economie. Dan begint natuurlijk alles met die container waar zaken in verzameld worden. Ik ben op zoek gegaan naar recent cijfermateriaal daarover. Ik kwam op cijfers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) van 2017 uit. Om kort op de bal te kunnen spelen, mensen te motiveren en zaken te kunnen opvolgen, is het belangrijk om over recente cijfers te beschikken. Misschien zijn die er, en heb ik ze niet onmiddellijk gevonden. Ik wilde u vragen wanneer er bijkomende metingen of cijfermateriaal zouden zijn om een duidelijk beeld te krijgen van de samenstelling van de afzet- en rolcontainers. Wanneer zou de OVAM daar recentere cijfers over kunnen aanleveren?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, in het Vlaamse Klimaatbeleidsplan 2021-2030 is een doelstelling opgenomen om de CO₂-uitstoot van afvalverbranding in Vlaanderen te verlagen van 1,3 miljoen ton in 2016 naar 1 miljoen ton in 2030. Dat zou betekenen dat de hoeveelheid brandbaar afval met 25 procent moet dalen. Daartoe moet een afvalverbrandingsvisie worden opgesteld. Wij hebben hier al hoorzittingen gehad, aanzetten tot die afvalverbrandingsvisie, maar het tijdspad tot 2030 hebben we tot nu toe nog niet gezien. Mijn vraag is heel concreet: wanneer

wordt een tijdspad om de afvalverbrandingscapaciteit te verminderen tot 2030 voorgelegd?

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil me kort zelf aansluiten, minister, met een simpele vraag die daarbij aansluit. Het gaat natuurlijk niet alleen maar over de verbrandingscapaciteit in Vlaanderen; het gaat ook over de productie van restafval in bedrijven dat naar verbranding gaat en het maximaal beperken daarvan. De Vlaamse Regering zelf is nogal enthousiast om te zeggen dat we verantwoordelijkheid moeten nemen voor wat we hier doen en dat we de last niet naar het buitenland moeten verschuiven. Maar brandbaar bedrijfsafval naar Nederland transporteren, alleen maar omdat er in Vlaanderen geen capaciteit is, is ook voor klimaatbeleid en circulaire economie geen oplossing. De essentie van het beleid moet, naast het beperken van de verbrandingscapaciteit, vooral liggen in het beperken van de grondstof om te beginnen, namelijk het brandbaar bedrijfsafval. Daarom mijn vraag om op een of andere manier te kijken wat de pistes zijn om dat te doen. Dat sluit aan bij de vraag van mevrouw De Vroe.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Tobback, het klopt wat u zegt. Dat is ook op die manier opgevat in de langetermijnvisie.

Het is wel zo dat we in de loop van dit en vorig jaar meermaals tegen de sector hebben gezegd dat we een verhoging van de heffing zouden doen. Maar als je dat zegt, is het antwoord natuurlijk altijd 'neen'. En dan kun je tien keer overleg organiseren – maar ik vind dat wel tof, overleg organiseren – maar finaal moet je dan natuurlijk wel de knoop doorhakken. Men wist dus dat het eraan zat te komen. Maar het is inderdaad zo dat we voor de Septemберverklaring niet gebeld hebben om te zeggen wat het exacte bedrag daarvan ging zijn. Dat hadden we inderdaad misschien wel kunnen doen, vlak voor de Septemберverklaring. Maar ik was toen zelf met heel wat andere zaken bezig. Ik zal het meegeven op het kabinet, dat dat in de toekomst misschien wel moet gebeuren.

Collega Rombouts, er is momenteel inderdaad een nieuwe fractietelling lopende, waarop we in de loop van volgend jaar zicht gaan krijgen.

Collega Schauvliege, de capaciteitsvermindering zal moeten volgen op het aanbod. Net daarom nemen we nu maatregelen, om dat aanbod te laten verminderen, zodat we de capaciteit ook kunnen laten volgen.

Ik ben op dit moment ook een oefening aan het doen van alle stortplaatsen. Tot mijn grote verbazing bestaan er nog heel wat stortplaatsen in Vlaanderen. Je zou denken dat dat iets van in de middeleeuwen is, maar blijkbaar is dat niet het geval. Ik ben alles nu goed in kaart aan het krijgen, want ik zou daar ook een opkuis willen houden.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik wens de minister te bedanken voor het feit dat de opmerking over de toekomstgerichte dialoog of een melding vooraf zal worden meegegeven aan het kabinet. Ik ben haar daar dankbaar voor.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over wolvenaantallen – 111 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gesprekken

**met het internationale expertenpanel over de aanpak van de wolvenproblematiek
– 299 (2021-2022)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, dit is een opvolgvraag. We hebben hier een aantal weken geleden ook een debat gevoerd over de wolf. Spijtig genoeg zijn er na ons gesprek ook nog aanvallen gebeurd in Limburg, met dodelijke veeslachtoffers en pony's die verscheurd zijn. Dat heeft de gemoederen, de boosheid, de angst en het verdriet in de regio zeker niet verminderd.

Minister, in ons vorige gesprek was het duidelijk dat we bezorgd zijn en dat we effectief willen kijken op welke manier we maximaal oplossingen kunnen bieden aan mensen in de regio, om zichzelf en hun dieren te beschermen, en hoe we moeten omgaan met de wolf, die zich daar vandaag verplaatst en toch enigszins een ander gedrag vertoont dan we initieel voor ogen hadden.

Er is in de vorige vraagstelling ook al verwezen naar het zoeken van alternatieve methodes. U hebt aangegeven dat in eerste instantie bescherming van dieren, van vee, van gedomesticeerd grootvee en kleinvee, een goede manier is om de dieren te beschermen. Omgekeerd is daarbij ook wel aangegeven dat het overal afschermen van grootvee, volledig dekkend, niet haalbaar en ook niet wenselijk is vanuit andere oogpunten, onder andere de biodiversiteit en de toegankelijkheid van het gebied. En dus is de vraag naar andere, alternatieve methodieken en alternatieve ingrepen ook duidelijk aanwezig.

U hebt ook aangegeven, minister, dat u ervoor openstond om te kijken welke andere manieren er zouden zijn. U verwees naar een lokaal overleg van 12 oktober. Daarom wil ik verder informeren wat momenteel de stand van zaken is en welke extra ingrepen er zullen gebeuren om mensen en dieren de nodige bescherming te kunnen bieden.

Is er op de bijeenkomst van 12 oktober gesproken over een evaluatie van het protocol probleemwolven? U hebt zich in uw vorige antwoord geëngageerd om het protocol ten gronde te evalueren en bij te sturen. Welke wijzigingen zijn eventueel vooropgesteld en welke bijsturingen zijn behouden om verder mee aan de slag te gaan? Hoe gaat u daar concreet mee aan de slag, specifiek onder andere met betrekking tot het wolvenprotocol?

Is er al werk gemaakt van een nieuwe campagne om veehouders te informeren over de mogelijkheden voor preventie en subsidies en de ondersteuning die daarbij voorzien is? Welke instanties namen daarvoor welke initiatieven? Ik weet dat dat aangekondigd is en dat er lokaal heel wat mensen op hebben ingetekend, maar is dat een campagne die blijft lopen? Worden daar ook specifieke initiatieven rond genomen? Of verwachten we veeleer dat mensen zelf op zoek gaan naar informatie?

Is ondertussen ook bekeken welke andere bijkomende maatregelen, naast het af-rasteren, kunnen worden genomen? Ik denk dan aan zendering en waarschuwingen, maar heel breed ook aan gerichte conditionering en dergelijke meer. Bent u bereid om op korte termijn ook bijkomende maatregelen te nemen? Of zijn er eventueel reeds bijkomende maatregelen genomen, buiten de loutere focus op af-rastering?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag sluit daarop aan. Na het wolvenplatform op 12 oktober was er op 14 en 15 oktober het overleg met

de internationale experts. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft sinds de terugkeer van de wolf in Vlaanderen de wolf altijd goed gemonitord en een beleid willen voeren dat evidencebased was en een wetenschappelijke basis had. Dat was natuurlijk belangrijk. Het was ook geen simpele taak voor het Agentschap voor Natuur en Bos, want het was na meer dan honderd jaar dat hij terugkeerde in onze contreien, in natuurlijk een heel andere regio dan honderd jaar geleden.

Ze hebben daarbij dus een beroep gedaan op internationale Europese experts, uit Nederland, Frankrijk en Duitsland, waar men al meerdere jaren ervaring heeft met de terugkeer en de aanwezigheid van de wolf. Vrij recent is dus het internationale panel samengekomen, omdat het natuurlijk belangrijk is dat die wetenschappelijke inzichten gedeeld worden met elkaar, want we kunnen toch sinds vrij recent zeggen dat de wolf ons minstens op dat vlak heeft uitgedaagd. De collega heeft er al naar verwezen dat er altijd werd aangenomen, tot de dag van vandaag, dat grootvee – dus koeien en paarden – niet of slechts zeer uitzonderlijk zou worden aangevallen. Dat is vandaag op zijn minst in vraag te stellen, want we zien dat dat wel gebeurt.

De verwachtingen zijn dus wel hooggespannen, in die zin dat er internationaal zo veel ervaring en kennis aanwezig is die ons in Vlaanderen kan helpen om tot een meer adequaat wolvenbeleid te komen.

Minister, wat was het oordeel van het internationale expertenpanel over het huidige gevoerde wolvenbeleid in Vlaanderen? Welke concrete voorstellen werden meegenomen na advies van de internationale experts voor het Vlaamse wolvenbeleid? Wat is uw oordeel over de mogelijke impact die de veeleer uitzonderlijke Vlaamse ruimtelijke ordening heeft op het gedrag van de wolf, in tegenstelling tot de internationale wetenschappelijke consensus?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's, voor de interesse in het dier. We komen vaak terug op het thema. Geen probleem natuurlijk, want we organiseren ook genoeg overlegmomenten in het wolvenplatform, waar iedereen die daarin zit, zijn mening kan meegeven en allerlei voorstellen kan doen.

We zijn in het wolvenplatform overeengekomen dat er dit najaar een evaluatie van het huidige protocol wordt opgestart. Dat werd ook afgesproken op het burgemeestersoverleg. Op het overleg werden door de burgemeesters ook diverse punten aangehaald waarvoor een evaluatie gewenst is en waarmee het protocol ook verder geoptimaliseerd kan worden. Voornamelijk wat betreft de gehanteerde definities en de verantwoordelijkheid van burgemeesters bij de toepassing werd verduidelijking gevraagd.

Alle betrokken actoren, zowel de organisaties binnen het wolvenplatform als de gemeentebesturen, krijgen de kans om opmerkingen, amenderingen en aandachtspunten door te geven. Uiteraard zullen we vervolgens bekijken en bespreken welke punten tot een aanpassing of aanvulling van het protocol moeten leiden en welke punten eventueel ook in andere delen van het wolvenbeleid thuishoren. Uiteraard moet het resultaat ook passen binnen de Europese en Vlaamse wetgeving.

De administraties Natuur en Bos en Vlaamse Landmaatschappij (VLM) werken daartoe ook nauw samen met de diensten van het departement Landbouw en de organisatie Wolf Fencing Team. De campagne zal in eerste instantie focussen op de professionele rundvee- en paardenhouders, gezien de recente aanvallen op runderen en pony's en gezien de VLIF-ondersteuning (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) die sinds kort van toepassing is. De veehouders ontvangen in deze periode een gerichte mailing, waarin zij geïnformeerd worden over de subsidie- en ondersteuningsmogelijkheden. Veehouders die dat wensen, kunnen vervolgens ook een

beroep doen op een individueel bezoek van een bedrijfsplanner van VLM om enerzijds financiële info te verkrijgen over de mogelijke subsidies en anderzijds technische info te ontvangen over het wolfwerend maken van hun rasters. Zoals jullie weten, zaten we in september aan 9 procent. Dat is heel laag. We moeten dat cijfer opkrikken. Daar is ook budget voor. Het is op dit moment alle hens aan dek om dat cijfer naar omhoog te krijgen.

Achter de schermen is daartoe een nauwe samenwerking georganiseerd tussen de verschillende instanties en organisaties die ik daarnet heb genoemd. Om de beschikbare capaciteit optimaal in te zetten, zal in eerste instantie ingezet worden op een hoogrisicogebied, waar de meeste schadegevallen hebben plaatsgevonden. De sensibilisering zal dan vervolgens uitgebreid worden naar andere delen van het risicogebied.

Een ander aspect in de sensibiliseringscampagne is de organisatie van demodagen om veehouders samen te brengen en good practices te bespreken, ideeën en suggesties uit te wisselen en noem maar op.

Dit onderwerp is in het verleden al heel vaak aan bod gekomen. De vorige bevoegde minister en huidig collega Van den Heuvel hebben hieromtrent inderdaad in 2019 al geïnformeerd. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek heeft daar toen ook een advies over geformuleerd. In opvolging van vorig jaar heeft ook voormalig collega Ceyskens opnieuw analoge vraagstellingen geformuleerd. Er is dus inderdaad reeds nagegaan welke eventuele andere mogelijkheden er zouden kunnen worden toegepast als bijkomende of vervangende maatregelen, naast het afrasteren. Maar als we aan 9 procent afrastering zitten, denk ik dat we ons echt wel moeten focussen op het omhoog krijgen van dat cijfer.

Al deze vragen over alternatieven worden, samen met vele andere vragen en suggesties, herhaaldelijk voorgelegd. Om hierover duidelijkheid te scheppen, is er zowel met de landbouworganisaties als met de lokale besturen afgesproken om een soort kwestielijst op te maken. Die lijst zal worden gebruikt om antwoorden te geven die gebaseerd zijn op zowel de wetenschappelijke, juridische als maatschappelijke elementen. De kwestielijst zal ook afgestemd worden met de verschillende actoren en zal ook publiekelijk gecommuniceerd worden.

Dan kom ik bij de vragen over het internationale expertenpanel. Tijdens het afgelopen overleg met internationale vertegenwoordigers uit Duitsland, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen was de algemene vaststelling dat de aanpak voor de thema's subsidiëring, schadebehandeling en protocollen probleemwolven zeer sterk gelijklopend zijn. De aanpak in Vlaanderen is daarin van hetzelfde niveau en hanteert dezelfde logica als in die landen. Uit het overleg is ook nogmaals gebleken dat het belangrijk is om in te zetten op preventie, sensibilisering en informatie en communicatie. We gaan dat ook moeten blijven doen.

Ik sprak over 9 procent, maar het positieve is wel dat er sinds september tweehonderd bijkomende aanvragen zijn. Dat is heel veel. We zijn die dossiers ook heel snel aan het verwerken. Ik denk dat ze bijna allemaal verwerkt zijn. We hebben met het ANB ook gevraagd om ook de sociale tewerkstelling in te zetten om de professionals te helpen die rasters te plaatsen. Ik denk dat het dus goed is dat er tweehonderd bijkomende aanvragen zijn.

Uit dat internationaal overleg is ook gebleken dat Vlaanderen de beste regeling heeft van alle wolvenregio's in de omgeving, zeker als het gaat over financiële ondersteuning. Wij geven immers een tegemoetkoming voor die afrastering, maar vergoeden ook de schade aan dieren. Daarvoor kregen we alvast van de buitenlandse collega's ook een duidelijke pluim.

De mensen van Natuur en Bos hebben gewezen op het evaluatieproces dat voor ons 'Interventieprotocol probleemsituaties wolf' werd afgesproken. Tijdens dat proces zal nog een concrete onlineterugkoppeling gebeuren met de experts om gerichte input te ontvangen rond specifieke punten. Er werd tijdens de bespreking tevens gewezen op een zeer recente publicatie van de Europese Commissie. Dat document geeft heldere informatie over hoe lidstaten moeten omgaan met derogaties met betrekking tot de wolf. Vlaanderen blijkt volledig in lijn te zijn met die tekst van de Europese Commissie. Ik zal de tekst laten bezorgen aan de leden van deze commissie.

Daarnaast werden er ook diverse afspraken gemaakt met betrekking tot specifieke uitwisseling over andere onderwerpen. Daarbij leveren onze mensen ook input aan het wolventeam in onze buurregio's, bijvoorbeeld op het vlak van de verdere ontwikkeling van subsidieregelingen en concrete informatie over de aanpak en de inhoud van sensibiliserings- en communicatie-initiatieven.

De internationale deskundigen werden het erover eens dat de omgeving waarin de huidige wolvenroedel zich ophoudt, ook in gekoloniseerde buurregio's aanwezig is. Ook in het buitenland is het zo dat de wolf eerst de meest geschikte leefgebieden 'koloniseert'. Een bijzonder aandachtspunt was en is de aanwezigheid van vee direct aansluitend bij de grote kerngebieden van het wolventerritorium. Ook in het buitenland wordt daarbij heel sterk ingezet op preventie om schade zo veel mogelijk te voorkomen.

We werken daar dus verder aan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik begrijp heel duidelijk dat u qua timing het engagement aangaat dat het wolvenprotocol dit na jaar volledig zal worden geëvalueerd en bijgestuurd. Ik verwacht dus dat we daarover de komende weken en maanden ook verder het gesprek kunnen aangaan.

Wat de maatregelen betreft, verneem ik van u dat u wilt werken met een hoogrisicogebied. Ik denk dat dat voor een stukje een bijsturing is: we hebben een risicogebied en nu hebben we ook een hoogrisicogebied, waar nog meer op wordt gefocust en bekeken hoe men daar nog meer kan sensibiliseren en eventuele maatregelen kan nemen. Zijn er voor dat hoogrisicogebied vandaag dan reeds extra specifieke maatregelen van toepassing waartoe u hebt besloten? Kunt u mij daarover nog wat meer duiding geven?

Ik kom dan even terug op het punt van de afrastering. U zegt dat dat een focus blijft, dat u daarop blijft inzetten. Specifiek haalt u aan dat dat nog maar voor 9 procent was. Voor de duidelijkheid: gaat dat over 9 procent voor alle diersoorten in weilanden, of gaat dat enkel over weiden voor schapen of kleine hoefdieren? Of gaat dat ook over grootvee? 9 procent, dat lijkt inderdaad laag. Iedereen vindt 9 procent niks, maar hoeveel procent moet het dan zijn? Welk percentage wilt u heel duidelijk opdat, als dat morgen gestegen is tot 50 of 45 of 60 procent, u niet hoeft te zeggen dat het nog te weinig is? Als stellen dat dat de beste bescherming is, allemaal op wetenschap gebaseerd is, dan ga ik ervan uit dat er daar ook wel wetenschappelijke gegevens over zijn. Naar welk percentage effectieve afbakening in die regio streeft men?

Daarnaast blijf ik erbij dat er mogelijk nog wel bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn. Ik denk dat u dat ook wel erkent. U geeft heel duidelijk aan alle maatregelen te willen bekijken. U gaat een kwestielijst opstellen. Voor mij was die timing iets minder duidelijk. Misschien kunt u aangeven welke timing u vooropstelt voor die kwestielijst. Begrijp ik het goed als ik zeg dat u bedoelt dat alle mogelijke

bijkomende inzetbare maatregelen daarin zouden kunnen worden opgenomen? Opnieuw, is er vandaag al ingezet op bijkomende maatregelen of niet?

Ten slotte wil ik even ingaan op de derogatie. Er zijn inderdaad wel wat internationale studies, en ook contacten. Ik denk dat dat ook goed is, maar er wordt in dat verhaal ook wel duidelijk erkend dat het toch wel bijzonder en nieuw is dat de wolf zich in zo'n dichtbevolkt gebied, zowel qua mensen als qua vee, als Vlaanderen begeeft. Dat geldt eigenlijk ook voor de Nederlandse situatie. Het wordt ook wel duidelijk onderstreept door de wetenschap dat dat een nieuw gegeven is. We moeten daar dus mee omgaan en bekijken hoe we daarvoor oplossingen kunnen zoeken. We zien ook dat de verschillende landen op een verschillende manier omgaan met de derogaties. We willen daadwerkelijk zelf het voortouw nemen om specifieke en eventueel nieuwe maatregelen uit te werken voor de probleemsituatie en de uitdagingen waarmee we kampen in een dichtbevolkt gebied met veel vee.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega Rombouts heeft al een heel aantal zaken aangehaald, die uiteraard belangrijk zijn. Ik wil ook benadrukken dat het burgemeestersoverleg een goed overleg was. Het ANB heeft daar echt goed geluisterd naar de zorgen die daaromtrent lokaal toch wel leven. Die kwestielijst, dat zijn de prangende vragen waar we vandaag op het terrein tegenaan lopen. De vraag die daar inderdaad is gesteld, betreft die 10 of 9 procent waarnaar werd verwezen. Dat gaat over de schapenweides. De schapen zijn natuurlijk nog altijd het meest in trek bij de wolf. Die vraag leeft dan inderdaad: wanneer bereiken we een soort 'wolvenimmunitet'? Wanneer is de wolf voldoende negatief geconditioneerd dat hij van de rest afblijft? Vandaag heeft hij immers eigenlijk nog 90 procent kans om andere schapen te nemen, en toch neemt hij al koeien en paarden. Dat is dus toch wel iets dat leeft.

Wat dan het protocol zelf betreft, heb je vandaag eigenlijk enerzijds de definitie van de probleemsituatie: de wolf valt meermaals onbeschermd vee aan, of doodt het. Daarnaast is er de probleemwolf, die dat herhaaldelijk blijft doen, die zelfs stallen betreedt. Dat zijn de twee uitersten. We voelen heel goed aan dat we vandaag in een soort tussenfase zitten. We zijn voorbij de probleemsituatie. Men zegt dat er nog geen probleemwolf is. We zitten daartussenin. Je voelt dan heel goed dat het vandaag alleen afrasteren is, terwijl we dat noch wenselijk, noch nodig achten, ook wetenschappelijk ondersteund, voor al het vee. Dan zeggen we toch: er moet misschien zonder enig taboe worden bekeken naar bijkomende maatregelen om dat probleem op korte tijd in te dijken. Lokaal vindt 80 procent van de bevolking dit immers een probleemsituatie. Wel wil 80 procent een vreedzame oplossing. Dat blijkt ook heel duidelijk uit de enquête. Dat is heel belangrijk om te onthouden. Toch vindt nog 65 procent dat de wolf de leefwereld van de mens niet mag verstoren. Ik wil dus toch echt hameren op de timing wat dat protocol betreft, zodat we zo snel mogelijk naar bijkomende maatregelen kunnen gaan. Er is het wetenschappelijk onderzoek naar de toekomstige populatie. Er wordt immers gezegd dat die roedel van vandaag, die uit tien dieren bestaat, kan verdrievoudigen. Ook daarover zag ik graag op korte termijn verder wetenschappelijk onderzoek.

Tot slot: er werd ook gesproken over een beslissingsboom aanvullend op het protocol, om te kunnen bekijken welke maatregel wanneer moet worden genomen. De vraag rijst dan echter op basis van welke definities die beslissingsboom vandaag wordt toegepast.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, wij hebben al meermaals aangegeven wat wij ervan denken. U hebt het over een hoogrisicogebied. Hoe komt het dat het gebied dat nu voornamelijk de toevlucht is van de wolven, het hoogrisicogebied is? We weten waar de wolvenroedel gevestigd is, maar als je bekijkt waar die het

meest toeslaat, dan is dat toch wel ettelijke kilometers daarvandaan. Men moet langs meerdere dorpskernen passeren. Waarom net daar? Kortbij waar de wolf zijn hol heeft, daar staan bijvoorbeeld ook veel wildrasters. Heeft het ook daarmee te maken dat de wolf voor een stuk wordt geleid?

U hebt het over voldoende budget, maar tenzij ik het verkeerd heb begrepen, is dat nog altijd niet 100 procent van de omheining, 100 procent van het onderhoud en de schadevergoeding als de wolf heeft toegeslagen. Dan vraag ik me af waarom ik, bijvoorbeeld tijdens die bijeenkomst in Oudsbergen, waarop ik ook aanwezig was, van heel veel mensen hoorde, ook van hen die al een raster hebben geplaatst en dus in die 9 procent zitten, dat ze nog altijd geen tegemoetkoming hebben gekregen. Dan vraag ik mij af: hoe gebeurt dat dan? We hebben een Wolf Fencing Team. Als mensen vragen om een raster te zetten, kan dat team dan niet rechtstreeks vanuit Vlaanderen worden betaald? Moeten die mensen dat dan aanvragen? Gaat u er dan van uit dat een deel het niet aanvraagt?

Ik wil toch ook nog ingaan op de vraag van de heer Brouns. Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) heeft een rapport gemaakt. Daarin staat dat wolven op termijn geen vee of minder vee zullen aanvallen, dat ze zich dus meer op wild zullen toespitsen. Het ANB volgt via de uitwerpselen wat het dieet is van de wolf. Als men dat elke twee maand nagaat in de verschillende jaargetijden, kan men nagaan wat die wolf wanneer eet. In juni eet die misschien meer biggetjes, in september misschien meer lammetjes van herten, en in de winter dan meer vee. Kan dat worden vastgesteld door systematisch het onderzoek van die uitwerpselen na te gaan?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, ik wil een kleine nuance aanbrengen bij de inleiding van collega Rombouts en collega Brouns. Op basis van hun vraagstelling lijkt het alsof het gedrag dat de wolf op dit ogenblik vertoont, wetenschappers verbaast. Voor alle duidelijkheid: dat is niet zo. Er is altijd aangegeven door wetenschappers dat de wolf zich ook kan richten op grootvee, maar dat dat zeer uitzonderlijk is. Ook uit de cijfers die we vandaag hebben, blijkt nog altijd dat dat zeer uitzonderlijk is. Mevrouw Rombouts, u verwees in uw vraagstelling naar de twee meest recente gevallen. U sprak zelfs over een paard. Het ging over een shetlandpony. Ik denk dat we die qua omvang perfect kunnen vergelijken met een schaap. Wie via het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) even kijkt naar het totale aantal schadegevallen die zijn gerapporteerd en die voor een stukje nog worden onderzocht, en daarbij ook de pony's bij het grootvee telt – ik wil daar verder niet moeilijk over doen –, kan vaststellen dat dat nog altijd binnen het percentage valt dat altijd door wetenschappers is aangegeven. Zou dat betekenen dat we in dezen geen bijkomende inspanningen moeten leveren? Integendeel, en ik ben heel blij en zeer tevreden dat ook de verruiming van mogelijkheden van subsidies door de Vlaamse overheid naar houders van grootvee op dit ogenblik volop wordt uitgerold. Ik denk dat dat een terechte beleidskeuze is, maar het is geen antwoord op gedrag van de wolf dat plots niet voorspeld of niet te voorzien was. Het is een antwoord op gedrag van de wolf dat volgens wetenschappers perfect normaal is. Ik verwijs bijvoorbeeld naar het antwoord dat ook in deze commissie is gegeven op 1 juli 2020. Toen ging het ook letterlijk over grootvee, en de minister heeft dat toen ook al aangegeven.

Voorzitter, ik ben altijd een groot voorstander geweest van overleg en het geven van informatie, van sensibiliseren wat dit gevoelige thema betreft, en dat blijft ook zo. Er is een grote bekommernis bij de bevolking, daar hoeven we niet flauw over te doen, en die is zeer goed te begrijpen, zeker als geliefde huisdieren aan een wolvenaanval ten prooi vallen. Ik vind dat we met zijn allen de verantwoordelijkheidszin moeten hebben om het debat ernstig en rustig te blijven voeren, en op

basis van wetenschappelijke inzichten die we hebben. Ik hoop en ben ervan overtuigd dat de minister die lijn ook zal aanhouden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil toch nog aansluiten, maar dan misschien met een positievere vraag. Uit Nederlands onderzoek blijkt namelijk dat wolven verzwakte en zieke dieren pakken en zo de populatie prooidieren gezond houden. Zo zou blijkbaar rundertuberculose bij everzwijnen minder voorkomen als de wolf er is dan als die er niet is. De Nederlandse onderzoeker besluit dat als je de wolf zijn natuurlijke rol laat vervullen, hij de bondgenoot van de boeren kan zijn.

Minister, dat is een mooi verhaal. Wordt hier in Vlaanderen ook dergelijk onderzoek gedaan? Zijn daar resultaten van? Als dat zo is, kan ook over die resultaten gecommuniceerd worden. De vele discussies over de wolf in deze commissie en elders in Vlaanderen tonen toch aan dat er enerzijds veel bezorgdheid is, maar dat er anderzijds ook wel heel veel bezorgdheid georganiseerd wordt. Het is belangrijk dat we ook nadenken over voordelen en communicatie daarover, als die er zijn natuurlijk.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb een leuke job om me bezig te houden met het dieet van de wolf. Wij kunnen u de gegevens bezorgen. Ik heb ze niet bij maar dat wordt inderdaad bijgehouden. Voorzitter, we zullen dat overmaken aan de commissieleden.

Die tweehonderd dossiers zijn ondertussen verwerkt. Er was inderdaad een klein technisch probleem met de betaling, maar volgens de informatie die ik gisteren heb gekregen, is dat ondertussen in orde.

Een groot deel van de aanvragers wil zelf installeren en had vooral advies en richtlijnen nodig om die rastering op een juiste manier te plaatsen. De anderen zijn vooral oudere boeren en private houders, goed voor ongeveer een vijfde van de hulpvragen. Die hulp wordt aanvraag per aanvraag geboden. Zoals ik eerder heb gezegd, zet het ANB nu ook sociale economie in voor de plaatsing om dat samen met professionelen te doen. We zouden toch wel willen dat dit jaar nog alles wordt geplaatst. Het percentage moet sowieso zo snel mogelijk omhooggaan. Dat zou gepaard moeten gaan met een afname van het aantal aanvallen, zo niet hebben we een probleem. Uit die 9 procent die we al hebben, blijkt dat daar de wolf nog niet heeft kunnen toeslaan en dat daar nog geen incidenten zijn gebeurd. Dat is ook de reden waarom wij inzetten op die rastering. Dat gebeurt trouwens internationaal, ook door onze buurlanden, op die manier.

Financiering is natuurlijk één ding, maar begeleiding is ook van groot belang. Daarom voorzien we heel wat begeleiding.

Het hoogrisicogebied is daar waar we zien dat de meest recente wolvenaantallen hebben plaatsgevonden. Dat is geen officiële afbakening maar een werknaam, voor alle duidelijkheid. Het gaat concreet om de gebieden Peer, Oudsbergen en Houthalen-Helchteren. De 9 procent gaat om het kleinvee. Er is op dit ogenblik geen wetenschappelijk cijfer te plakken op de vraag op hoeveel we moeten geraken. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat 9 procent veel te weinig is. Ik hoop dat we dat cijfer omhoog kunnen krikken. Wij hopen dat de schade dan veel minder is dan vandaag. Dat is ook in het belang van elke individuele veehouder.

Alle lidstaten waar wolven aanwezig zijn, zetten volop in op de rasters. Wij doen dat ook. De wolf die binnengedrongen was in een stal, was geen wolf van hier. Dat was wolf Billy. Ik ken ze ondertussen allemaal. *(Opmerkingen)*

Neen, niet August. Dat was Billy. Dat was een heel stoute wolf. Die is ondertussen verdwenen uit Vlaanderen. Volgens de informatie die wij hebben, is hij naar Frankrijk getrokken.

7 procent van de mensen staat neutraal tot positief tegenover de wolf. We zetten via verschillende pistes in op preventie en informatie. De beslissingsboom zal worden opgenomen in het vernieuwde protocol dat we gaan lanceren, het liefst als het bestaande protocol een jaar oud is. Op 1 januari volgend jaar is het bestaande protocol een jaar. De timing is vooral naar het einde van dit jaar.

We subsidiëren 90 procent van de rasters. We geven ook een onderhoudsvergoeding. Onder die rasters zit stroom. Dat moet op een speciale manier gemaakt worden. We kunnen natuurlijk niet alles vergoeden, dat is niet haalbaar. Zeker als we het internationaal bekijken, is de vergoeding vanuit Vlaanderen zeer aanvaardbaar. Dat merkte de Inspectie van Financiën ook al op.

Het dieetonderzoek zal ik overmaken. Dat staat ook op de site van het INBO. Ook varkenspest blijkt zich minder gemakkelijk te verspreiden als wolven aanwezig zijn. Maar in Vlaanderen hebben we gelukkig geen rundertuberculose of varkenspest, en er is dan ook geen Vlaams onderzoek naar gedaan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Collega's, ik wil nog eens even stilstaan bij het serene debat. Ik denk dat ik te allen tijde hier in het parlement, in het verleden en ook vandaag, het thema en de problematiek op een serene manier wil bespreken. Maar ik ben ervan overtuigd dat als we problemen of bezorgdheden van mensen minimaliseren, dat het debat niet zal vooruithelpen. Alles begint met het erkennen van de problematiek en het hier durven te benoemen van de bezorgdheid, de boosheid en de schrik die er leeft op het terrein, en ervoor te zorgen dat we tot oplossingen komen. Dat is onze verdomde opdracht als politici.

Wat betreft wetenschappers en het verleden, heeft men duidelijk aangegeven dat het inderdaad zou kunnen gebeuren maar dat er een nihil voorkomen is. Als er dan op vier weken tijd vijf grootvee-eenheden – ik denk dat een aantal collega's er enkele over het hoofd zien –, namelijk drie pony's, niet enkel shetlandpony's, en twee runderen, worden aangevallen en verscheurd, en dat waren gezonde runderen en gezonde pony's en geen verzwakte dieren, dan moeten we vaststellen dat hier echt wel een probleem is.

Minister, u stelt dat 9 procent te weinig is, maar er is geen wetenschappelijk gegeven om vast te leggen hoeveel procent het dan wel moet zijn. Ik hoop dat we daaromtrent tot afspraken kunnen komen. Zoals ik aangaf, is het natuurlijk wel belangrijk om te weten waar we staan. Dat is vandaag ook een probleem met het protocol. Er zijn heel wat definities die zeer rekbaar zijn en voor interpretatie vatbaar. Op het moment dat er zich een crisis of een probleemsituatie voordoet, zou dat net niet zo mogen zijn. Dan moet het net duidelijk zijn om snel te kunnen handelen. Ik ga ervan uit dat we in het wolvenprotocol wat betreft de interpretaties de komende maanden de zaken scherper kunnen stellen. Wat betreft het percentage, moeten we echt de oefening doen om daar klaarheid over te geven zodat we niet met discussies blijven zitten.

Wat betreft de derogatie, waar ik daarnet naar heb verwezen, moeten we vaststellen dat internationaal de derogatie op verschillende manieren wordt ingevuld. Vandaag wordt vastgesteld dat de wolf in Vlaanderen en in Nederland is. Ik denk dat we er allemaal van overtuigd zijn dat Nederland een andere ruimtelijke ordening kent dan wij, maar dat wij alleszins ook hier in een dichtbevolkt gebied leven, zowel voor wat betreft de mens als de dieren. We staan voor bijzondere uitdagingen en

we moeten creatief durven te zijn om op een vreedzame manier het samenleven op een goede manier te kunnen organiseren of eventueel de derogatie te kunnen toepassen.

U hebt zelf verwezen naar Billy die hier is gepasseerd. Ik heb toen specifiek de vraag gesteld over een wolf met een probleemgedrag. Voor mij is dat een probleemwolf. Toen werd hier heel duidelijk gesteld dat hij nog niet werd bestempeld als probleemwolf, maar ondertussen is hij in onze buurlanden duidelijk erkend als probleemwolf. Dat zijn situaties, zeker in onze specifieke context, die we moeten kunnen uitsluiten.

Ik denk dat we het debat daarover open en transparant verder moeten kunnen voeren. Minister, ik ga er graag op in om zeker de komende weken en maanden dat debat verder samen te voeren.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Als we de voorbije weken en maanden evalueren, is het duidelijk dat we een aantal zaken onderschat hebben. Het is goed dat er echt naar elkaar wordt geluisterd om het doden van vee te doen stoppen. Dat leeft heel fel aan de basis in de regio. We moeten er alles aan doen om tot een geloofwaardig wolvenbeleid te komen, waaruit blijkt dat we er echt alles aan doen om het doden van vee te doen stoppen. 80 procent van de mensen erkent dat er een probleem-situatie is en is voor een vreedzame oplossing. De overgrote meerderheid vindt dus dat normaal gedrag van de wolf absoluut als problematisch gedrag kan worden ervaren op het terrein. Dat moet stoppen en we moeten daar een geloofwaardig beleid tegenoverstellen, met afdoende maatregelen.

Het is goed dat er maximaal wordt ingezet op informatie en sensibilisering. Die demodagen zitten in de pijplijn. De subsidieregeling is goed uitgewerkt. We kijken ook uit naar de evaluatie van dat protocol, waarbij we naar duidelijke en bruikbare definities moeten gaan, veel duidelijker dan vandaag.

We gaan dat debat uiteraard de komende weken en maanden blijven volgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het asbestprotocol voor de landbouw en de aanpak van verlaten gebouwen met verweerde asbesttoepassingen – 194 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, ik heb al een aantal keren, ook vorige legislatuur, vragen gesteld over de asbestaanpak, omdat er toch wel een belangrijk probleem is. Nu wil ik de minister specifiek bevragen over de aanpak in de landbouwsector.

Zoals bekend heeft de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) de opdracht gekregen om een asbestafbouwbeleid uit te werken en dit te verankeren binnen het Materialendecreet. Dit beleid moet focussen op de uitwerking van een gefaseerde en doelgroepgerichte aanpak voor een aantal prioritaire asbesthoudende materiaalstromen. De land- en tuinbouw werd door de OVAM als een prioritaire doelgroep geïdentificeerd.

Recent gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het asbestprotocol 'landbouw'. De OVAM werkte samen met de land- en tuinbouwsector dit protocol uit om land- en tuinbouwers te helpen om vlot hun asbestdaken te ontmantelen.

De Vlaamse Regering verdubbelt met de relancemiddelen het beschikbare budget voor de asbestverwijdering bij landbouwers, tot 3 miljoen euro. Door de ondertekening van het protocol kunnen landbouwers hun asbest gratis verwijderen en afvoeren. Daarbovenop kunnen de landbouwers een subsidie van 30 procent ontvangen voor de vervanging van hun daken. Een kwart van de oppervlakte van alle asbestdaken in Vlaanderen behoort tot de landbouwsector. Het gaat dus over heel wat vierkante meters.

Landbouwers die gebruik willen maken van een ophaling via de OVAM moeten beschikken over een ondernemingsnummer samen met een landbouwnummer en een exploitatienummer die zij voor hun activiteiten verkregen hebben bij het Departement Landbouw en Visserij. Bij aanmelding moet de landbouwer ook aangeven van welk perceel het dak verwijderd zal worden.

Dit protocol is duidelijk gericht naar de nog actieve landbouwers en mikt op de asbestdaken die nog aanwezig zijn op de gebouwen van de landbouwbedrijven.

Minister, het aantal landbouwbedrijven neemt nog jaarlijks af en de grootste daling is te vinden bij de gemengde rundveebedrijven. Dat waren ongeveer een kleine 700 bedrijven minder in de periode 2014-2019. Na stopzetting van de activiteiten beschikken deze landbouwers niet langer over een exploitatie- en/of landbouwnummer. Komen deze voormalige landbouwers nog in aanmerking voor de gratis verwijdering en afvoer van asbestafval? Is dit aspect meegenomen in het afgesloten asbestprotocol? Werd er een overgangsregeling voorzien voor landbouwers die recent hun activiteiten hebben stopgezet? Van welke ondersteuning kan een voormalige landbouwer genieten om asbesthoudende daken te verwijderen en eventueel te vervangen?

Het Vlaamse agrarische buitengebied wordt gekenmerkt door 'weesgebouwen'. Ik bedoel daarmee kleine stallingen en opslagplaatsen met vaak een asbesthoudend dak, die ergens verlaten in de velden of weiden staan. Komt de verwijdering van deze asbesthoudende daken die behoren tot het patrimonium van een actieve landbouwer, ook in aanmerking voor de gratis verwijdering en afvoer van het asbesthoudend materiaal, ook indien die bijvoorbeeld niet vergund zijn? Hoe zullen de asbesthoudende materialen verwijderd worden van en uit gebouwen die niet meer behoren tot het patrimonium van een actieve landbouwer?

Volstaat het voorziene budget van 3 miljoen euro om de geschatte hoeveelheid asbesthoudende daken op landbouwbedrijven, ongeveer 70.000 vierkante meter, asbestvrij te maken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Danen, met het beschikbare budget maakt de Vlaamse overheid binnen het kader van het landbouwprotocol werk van daken die toebehoren aan de land- en tuinbouwsector, en dat in samenwerking met de landbouworganisaties. Binnen een protocolwerking is het echter de bedoeling de scope zuiver te houden en een doelgerichte aanpak te voorzien op maat van de sector, zoals ook voorzien in het actieplan asbestafbouw. Die scopeafbakening omvat dat het landbouwnummer, het exploitatienummer en het btw-nummer vereist zijn bij het aanmelden. Gepensioneerde landbouwers behouden hun landbouwnummer ook na de stopzetting en kunnen op die manier tot tien jaar na hun pensionering nog gebruikmaken van het aanbod.

Zoals ik in het antwoord op uw vorige vraag reeds aangaf, maken we de ondersteuning mogelijk tot tien jaar na pensionering. Verder dan dat kunnen we niet gaan, omwille van de traceerbaarheid, want we willen ook de zekerheid dat de steun in het protocol volledig naar landbouwlocaties gaat. Dat was natuurlijk ook een belangrijk aspect dat de landbouworganisaties zelf naar voren schoven. Zowel de landbouworganisaties als de OVAM staan klaar om de landbouwer te begeleiden bij de aanmelding en bij het opzoeken van de juiste informatie.

Met de verkregen budgetten contracteerde de OVAM een ervaren inzamelaar, waarmee een antwoord geboden wordt op het verwijderen van omvangrijk asbestpassief in de sector. Een container laten aanleveren en laten ophalen kost geld en het vormt dan ook geen efficiënte beleidsaanpak als die container slechts op de bodem gevuld zou zijn voor de afbraak van bijvoorbeeld een kleine stalling. Daarvoor hebben we al andere beleidslijnen lopen op dit moment. Met huishoudelijke volumes tot zo'n 200 kilogram kan men gratis op het recyclagepark terecht. Ook zijn die kleine volumes geschikt voor de ophaling aan huis met golfplatenzakken. Zoals ik hier vorige week aangaf, hebben we ondertussen in 93 procent van de gemeenten een bronophalingsproject. We werken verder richting de 100 procent. Dergelijke kleine stallingen passen dus ook perfect binnen die ondersteuning.

Dan kom ik bij uw tweede vraag. Hoe dat zal verlopen, is te bepalen door de bouweigenaar. Alles moet natuurlijk asbestveilig verlopen. En het moet toegelaten zijn binnen de contouren van de wetgeving. Met de verplichte gratis aanvaarding op het recyclagepark tot 200 kilogram per jaar en de mogelijkheid om gebruik te maken van een bronophalingsproject, maken we het hem wel gemakkelijker en veel voordeliger dan enkele jaren geleden, dit dankzij de middelen die we daar de afgelopen jaren voor konden voorzien.

U haalt terecht aan dat het aantal van 1000 locaties een inschatting is. In totaal schat de OVAM dat tussen 2021 en 2026 met het beschikbaar gestelde budget inderdaad op ruim duizend landbouwlocaties het asbestdak kan worden verwijderd. Daarmee bouwen we rechtstreeks de verwerking van zo'n 700.000 vierkante meter asbestdaken in het leefmilieu af. Uiteraard hebben we momenteel nog geen zicht op het aantal landbouwers dat daadwerkelijk gebruik zal maken van ons aanbod. De administratie volgt dat van nabij op. Maar met de middelen die we hiervoor beschikbaar stellen, kunnen we dus potentieel al zeer ver komen in de versnelde afbouw van asbestlandbouwdaken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt voor het antwoord, minister. Ik begrijp natuurlijk dat de asbestafbouwmaatregelen stap voor stap moeten verlopen en dat het niet allemaal in één keer kan. Maar u zult ook al wel opgemerkt hebben dat als je door Vlaanderen wandelt of fietst of met de trein of de auto rijdt, en zeker als je daar een beetje mee bezig bent, je oog toch op heel wat asbestgebouwen valt, waarvan je je kunt afvragen wie dat in godsnaam ooit gaat opruimen.

Ik begrijp natuurlijk dat een actieve landbouwer die morgen stopt, allicht binnen de tien jaar initiatieven zal nemen om de stallen wat op te ruimen, als hij tenminste zijn activiteiten echt stopt en ze niet wil doorgeven. Maar het gaat ook vaak om mensen die al langer geleden gestopt zijn of om landbouwers die niet meer geneigd zijn om die dingen op te ruimen, omdat ze te oud zijn, omdat ze verhuisd zijn, omdat ze ziek zijn of om weet ik veel welke andere reden.

Ik stel gewoon vast dat Vlaanderen vol staat met stallingen die van abominabele kwaliteit zijn en waarvan het dak half ingestort is. Het punt is natuurlijk dat die problemen zich nooit vanzelf zullen oplossen. Er gaat nooit iemand langskomen die dat klusje komt klaren en dat eens zal opruimen. Dat gaat niet vanzelf. En wat gebeurt er dan? Ik moet daar geen tekening bij maken. In veel gevallen zullen die

gewoon instorten, of komt er een storm of een hagelbui, en dan is het probleem nog veel groter.

Mijn bijkomende vraag is dus tweeledig. Hoe gaat u landbouwers overtuigen om hun asbestgebouwen echt te ontmantelen als ze gestopt zijn met hun activiteit? Een tweede vraag gaat over de zogenaamde weesgebouwen, waar niemand zich verantwoordelijk over voelt. Hoe gaat u die aanpakken? Wat gaat er gebeuren om dat soort gebouwen op te ruimen? Want dat zal niet vanzelf gaan. Dat moet ooit iemand doen. Als de bewoner in kwestie er niet meer is of als het een verlaten gebouw is, dan vraag ik mij echt af wie dat gaat doen. Wij hebben nog altijd een vals gevoel van asbestveiligheid in ons land. En dat is niet alleen in ons land zo. Het is veel breder dan ons land alleen. Maar het probleem is dat, als dat soort asbestdaken verweren, als die heel oud worden, ze brokkelig worden en de wind en het water vezels kunnen meepakken. En dat geeft echt wel een risico voor onze omgeving.

Die twee bijkomende vragen had ik u dus graag nog gesteld, ten eerste wat betreft de communicatie naar de landbouwers en ten tweede wat betreft de echte weesgebouwen, waar niemand zich verantwoordelijk voor voelt.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil me graag aansluiten bij deze vraagstelling, gezien het belang van de vraag en de problematiek rond asbest. We hebben hier in de commissie ook al verschillende besprekingen gehad daarover. Ik vind het heel positief, minister, dat het protocol er eindelijk is en dat ook daadwerkelijk aan de slag kan worden gegaan op het terrein.

Maar ik sluit me wel aan bij de bijkomende vraagstelling van de collega over specifieke gerichte campagnes. Mensen warm maken en mensen inlichten over de mogelijkheden waarvan ze allemaal gebruik kunnen maken om hun daken ook echt te vervangen, dat is een uitdaging op zich. Iemand die vandaag beslist om zijn dak te vervangen, gaat mogelijk zelf op zoek. Maar we moeten de mensen bij wie er niet dadelijk een nood is, omdat het dak op zich nog oké is, mee overtuigen. En dat vraagt iets meer inspanningen. Dat vraagt ook herhaaldelijk communicatie en/of campagnes.

Nu het protocol er is, minister, voorziet u ook een regelmatige, herhaalde campagne om daar de aandacht op te vestigen zodat de specifieke doelgroepen – het is niet enkel voor landbouw, er zijn ook nog andere protocollen afgesloten – bereikt worden om effectief ook gebruik te maken van deze maatregelen?

Een tweede element voor de breed gedragen uitdaging voor iedereen, is dat het ook interessant zou zijn om de gemeenten te vragen om daar ook geregeld aandacht voor te vragen. Elke burger kan immers in contact komen met kleine hokjes, kleine stalletjes, kleine gebouwtjes, of ook in de eigen woning. Daar moet aandacht voor gevraagd worden. Ik denk dus dat ook een regelmatige herhalingscampagne door de gemeenten, eventueel via hun intercommunale, belangrijk is om ons totaalplan Asbestvrij Vlaanderen 2040 te kunnen realiseren. Hoe ziet u dat, minister? Wilt u daar extra aandacht aan geven?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, het vergde ongelooflijk veel werk, maar we hebben nu een heel erg grote dekking voor wat betreft bronophaling. Heel wat steden en gemeenten zetten daar al op in. Ik denk dat daar ook een sleutel ligt in het wegwerken van asbest, onder andere binnen de landbouw, maar het moet natuurlijk breder gezien worden. Ik geloof dat bronophaling als element in de communicatie heel belangrijk gaat zijn. De collega haalde het al aan. Via welke weg en

hoe specifiek gaat u die oproep lanceren? En zult u het feit dat er aan bronophaling kan worden gedaan, mee gaan pushen en eigenlijk een beetje als een verkoopargument lanceren om de verschillende doelgroepen – landbouwers en voormalige landbouwers, maar zeker ook de jeugdsector en dergelijke meer – aan te sporen om asbest te laten verwijderen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik denk dat de ernst van de asbestproblematiek commissiebreed gedragen wordt. De vraag van collega Danen is ook terecht. Het is misschien mogelijk dat landbouwers bij pensionering of stopzetting van de zaak automatisch vanuit de lokale besturen bezocht worden, om te kijken welke problemen daar nog zijn. Want het zijn dikwijls achterafstalletjes, waar men ook geen aandacht aan geeft, die misschien wel de meeste verontreiniging kunnen veroorzaken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Er is door de OVAM al een campagne gevoerd, maar dat is natuurlijk maar het begin. Er zullen ook nog andere campagnes gebeuren, ook specifiek vanuit de sector. Er komt ook een overkoepelende en iets grotere campagne begin volgend jaar, waarbij we alle instrumenten in de kijker gaan zetten, niet alleen dit protocol, maar bijvoorbeeld ook de bronophaling. Collega Perdaens, bronophalingsprojecten lopen vandaag ook bijzonder goed. Maar natuurlijk is blijvende communicatie nodig.

We kunnen inderdaad de lokale besturen informeren, zoals hier ook gesuggereerd is door een aantal leden. Zij kunnen in het belang van de veiligheid ook altijd maatregelen nemen. Als er een eigenaar van het gebouw is, is er natuurlijk altijd een beheerplicht. Dat is voorzien in de wetgeving. Maar waar er geen eigenaar is, kunnen we inderdaad de lokale besturen de problematiek en het protocol nog eens onder de aandacht brengen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel voor de antwoorden en voor de brede gedragenheid. Het is natuurlijk een werk van heel erg lange adem. We mogen niet stoppen of versagen, maar ik heb begrepen dat niemand dat wil.

Het is belangrijk om op bepaalde sleutelmomenten in een activiteit, zoals landbouw, actief in te zitten op asbestafbouw. Ik moet zeggen, minister, dat ik het een goed voorstel vind – en ik neem aan dat u het voorstel dat u aan uzelf doet, ook gaat uitvoeren – om de lokale besturen daar een rol in te geven, niet als keizerkoster, maar gewoon om eens te kijken wat de meest risicovolle plekken in de gemeente zijn wat asbestgebouwen betreft, zeker voor die gebouwen die geen eigenaar hebben, en op welke manier ze daar het best mee omgaan. Ik ben er echt van overtuigd dat de meeste lokale besturen wel de beste intenties hebben, maar dat ze vaak gewoon niet weten wat ze er precies mee aan moeten. Wat dat laatste betreft, wil ik u dus ondersteunen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de oproep 'Vlaamse parken' – 201 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de

gevolgen voor land-, tuin- en bosbouwers van de erkenning van nationale en landschapsparken – 288 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, in april van dit jaar kondigde u een oproep voor nationale parken en landschapsparken aan. Kandidaturen moesten ingediend zijn tegen september. We hebben ondertussen uit een andere vraagstelling in de commissie Toerisme begrepen dat kandidaten en kandidaturen volop onderzocht worden door een internationale jury van experts, onder voorzitterschap van de heer Geert Noels.

Van bij het begin van de procedure hebben wij steeds aangegeven dat het parkenverhaal een verbindend verhaal kan zijn, maar dat het dan cruciaal is dat dit ook een gedragen verhaal is, een verhaal dat van onderuit kan groeien. Ook cruciaal is dat er een duidelijk en rechtszeker kader is, zodat mensen goed weten op welke manier ze met elkaar aan de tafel zitten en welke verbintenissen ze wel en welke ze niet aangaan, en dat met andere woorden heel duidelijk is wat de doelstellingen en afspraken zijn en in welk wettelijk kader ze zich bewegen.

Bij de projectoproep heb ik meermaals gevraagd naar het decretale kader voor de nationale parken en landschapsparken. Ik heb moeten vaststellen dat het kader tot op vandaag nog ontbreekt. U hebt in de commissie Toerisme aangegeven dat u zult werken aan een decretaal kader tegen 2023.

Minister, ik heb toen ook een aantal vragen gesteld maar u gaf aan dat die vragen eerder aansloten bij de ruimtelijke context en dus eerder bij de commissie Omgeving. Ik wil u dan ook opnieuw een aantal vragen voorleggen.

Wat het draagvlak betreft, moet ik vaststellen dat er een aantal kandidaturen zijn ingediend waarbij bepaalde gemeenten een kandidatuur hebben ingediend over het grondgebied heen dat niet meer tot hun eigen gemeente behoort. Met andere woorden, er zijn gemeenten ingesloten in een gebied waar de specifieke gemeente zelf niet mee de kandidatuur heeft ingediend.

U gaf zelf aan dat het engagement van de gemeenten een cruciaal element is en dat het lokaal draagvlak belangrijk is. Blijft u erbij dat het effectief de eigen gemeenten zijn die bepalen wat er op hun grondgebied gebeurt? Blijft u dat een cruciaal element vinden in de beoordeling van de dossiers?

Er zijn kandidaten die nog een aantal voorwaarden hebben voor ze willen instappen. Zij vinden een parkenverhaal interessant maar vragen aandacht voor nog een aantal voorwaarden of bijzonderheden, naast een aantal doelstellingen die vanuit Vlaanderen zijn vooropgesteld. In welke mate kunnen er vanuit Vlaanderen expliciete voorwaarden opgelegd worden aan een gebied waaraan men moet voldoen? Heeft de gebiedscoalitie dan nog steeds de ruimte om aan te geven of ze er wel of niet in meestapt? Is dat een beoordelingscriterium bij de jury? Hoe wordt omgegaan met criteria die de gemeenten ook zelf aangeven?

Er zijn gesprekken geweest met de administratie waarbij onder andere vanuit het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) het signaal kwam dat de middelen voor kwaliteitsvolle gebieden die vandaag worden gefinancierd en in het natuurbeheer een belangrijke rol spelen, mogelijk worden ingetrokken als zij niet zouden deelnemen aan gebiedscoalities. Ik ben daarvan geschrokken. Hoe kijkt u daar beleidsmatig naar? Ik had alvast niet begrepen dat dit de bedoeling zou zijn. Er werd aangegeven dat de financiering volledig op de parken gericht zou worden en dat

de andere financiering van het beheer van gebieden zou worden afgebouwd. Is dat effectief uw bedoeling of hoe zult u garanderen dat dit zeker niet zal gebeuren, namelijk dat de financiering van gebieden die vandaag niet meestappen in een bepaald landschapspark of natuurpark maar die wel een duidelijk natuurbeheer hebben dat in het verleden ook belangrijk is gebleken, wordt ingetrokken omdat ze niet onder een parkenverhaal vallen?

U hebt duidelijk gesteld dat er geen bestemmingswijzigingen plaatsvinden wanneer een gebied deel uitmaakt van een landschapspark of nationaal park. Ik bedoel daarmee dat het toekennen van een kandidatuur of titel landschapspark of natuurpark op zich geen bestemmingswijzigingen inhoudt. Maar we moeten wel vaststellen dat het vergunningenbeleid vandaag niet alleen wordt bepaald door de ruimtelijke bestemming. Zo is er ook sectorale wetgeving en kan in de vergunningverlening ook rekening worden gehouden met beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Voor de landschapsparken zijn er enerzijds de doelstellingen opgenomen in het draaiboek en anderzijds de extra voorwaarden en doelstellingen aan gebiedscoalities. Hoe zult u een impact op het vergunningenbeleid vermijden en ook vermijden dat de doelstellingen en voorwaarden inzake landschapsparken in de vergunningverlening kunnen doorwerken als beleidsmatig gewenste ontwikkelingen? Hoe zult u het nodige flankerende beleid garanderen?

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, in het voorjaar van dit jaar ging u samen met Vlaams minister van Onroerend Erfgoed Diependaele op zoek naar kandidaten voor drie extra nationale parken. Lokale overheden, natuurverenigingen en landbouworganisaties werden opgeroepen om samen een kandidatuur in te dienen. Ondertussen zijn dertien Vlaamse gebieden kandidaat voor een erkenning als landschapspark, tien andere dingen naar de titel van Nationaal Park Vlaanderen.

Vlaanderen telt vandaag officieus een nationaal park, namelijk het Nationaal Park Hoge Kempen in het oosten van Limburg. U wilt de internationaal gekende kwaliteitsmerken landschapspark en nationaal park op een eenduidige manier invullen. In een landschapspark gaan landschapsontwikkeling, recreatie, natuur, erfgoed, landbouw, wonen, bedrijvigheid en toerisme hand in hand. Een Nationaal Park Vlaanderen zet meer in op natuur en biodiversiteit, met op langere termijn een natuurkern van 10.000 hectare. De regels hiervoor zijn strenger, maar de internationale uitstraling is wel groter.

Volgens u toont de grote respons aan dat het enthousiasme op het terrein groot is om de potentie van de natuur, de prachtige landschappen en het erfgoed voluit te benutten. Nog volgens u kunnen nationale parken ook uitgroeien tot een rendabel economisch product en de motor zijn van streekontwikkeling.

U juicht tevens de samenwerking toe tussen de lokale besturen, het middenveld, private eigenaars en Vlaanderen. Maar er zijn kandidaten die niet zo gelukkig zijn. In meerdere potentiële nationale parken protesteren onder meer landbouwers en grondeigenaars tegen de plannen. Zij beweren dat bepaalde kandidaturen als nationaal park en landschapspark werden ingediend zonder overleg met de land- en tuinbouwers. Veel vragen werden niet beantwoord en zorgen voor onzekerheid bij deze land- en tuinbouwers.

In eerst instantie zal een gebied worden afgebakend van 5000 hectare groot dat binnen de tien jaar naar 10.000 hectare moet groeien. Ook landbouwgronden zal men daarvoor nodig hebben. Het is dan ook niet verwonderlijk dat onze landbouwers zich zorgen maken over de toekomst van de lokale bedrijven. Zij vrezen dat de broodwinning van heel wat gezinnen in het gedrang komt. Men vreest eveneens dat men in het nationaal park niets meer op de eigen gronden zal kunnen doen. Een aantal gemeenten hebben intussen beslist dat ze niet bereid zijn om mee te gaan in het

verhaal van een nationaal park zolang er aan de landbouwers geen duidelijkheid is verschaft.

Minister, wanneer zult u duidelijkheid verschaffen op de vragen van alle betrokkenen?

Wat zullen de gevolgen zijn voor land- en tuinbouwers, voor grondeigenaars, mensen die aan bosbouw doen en meer, die plots in het afgebakende gebied van aanvankelijk 5000 hectare maar later 10.000 hectare zullen komen te liggen?

Wat zullen de gevolgen zijn voor het bemesten en besproeien van de gronden, voor de bomenkap en het plaatsen van nieuwe gebouwen in het afgebakende gebied voor land- en tuinbouwers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het is fijn dat er op het terrein altijd veel enthousiasme is voor het project, gezien de vele aanvragen die er nu zijn. Zoals u weet, laat ik me niet voor de kar spannen van de een of andere organisatie maar zet ik verder in op het realiseren van die Vlaamse parken.

Algemeen wil ik stellen dat er in de aanloop van de oproep en tijdens de oproep heel wat informatie ter beschikking is gesteld. Ik verwijs onder andere naar de webinars georganiseerd door mijn administratie in april dit jaar, allemaal te bekijken online, en een uitgebreid document met vragen en antwoorden te vinden op de website van het ANB en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Ik kan er natuurlijk niets aan doen wanneer een bepaalde landbouworganisatie bewust verkeerde informatie geeft en campagne voert tegen die Vlaamse parken. We hebben dit met zijn allen kunnen waarnemen in de media. Boerenbond wil deze Vlaamse parken gewoon niet en heeft daar ook al tegen gedemonstreerd. Dat is ingegeven vanuit hun eigen belang maar ik denk dat er een hoger belang is dat we moeten dienen.

Onze administraties hebben altijd geprobeerd om correcte informatie te geven. Ik kan hier in de commissie wekelijks vragen daarover beantwoorden en ik vind dat ook niet erg. Uiteraard zijn de lokale besturen daarbij de gewenste partner. Als ik een project zie, zijn daar vaak lokale besturen bij betrokken maar ze zijn natuurlijk niet noodzakelijk. Ik kan me bijvoorbeeld inbeelden dat, wanneer partners – overheden, organisaties of private eigenaars – gezamenlijk voldoende eigen gronden in eigendom of beheer kunnen inbrengen in een park, hiervoor geen goedkeuring nodig is van het lokale bestuur. Uiteraard hoop ik wel dat elk lokaal bestuur zich mee kan scharen achter een kandidatuur op zijn grondgebied gelet op de voordelen voor inwoners en ondernemers.

In de oproepreglementen staan duidelijk de Vlaamse doelstellingen voor respectievelijk de nationale parken en de landschapsparken vermeld. Ze staan ook in het regeerakkoord, dus de partijen die het opeens niet leuk meer vinden, mogen me dat altijd zeggen.

Nadat de kandidaten geselecteerd zijn om deel te nemen aan de planfase wordt verwacht dat ze tegen maart 2023 een masterplan opmaken waarin ze hun visie en ambities voor hun gebied als park weergeven. In dit masterplan moeten ze dan ook aangeven hoe ze in hun gebied invulling kunnen geven van de Vlaamse doelstellingen voor landschapsparken of nationale parken. In een operationeel plan zal de gebiedscoalitie moeten aangeven hoe ze voor de eerste vijf jaar concreet uitvoering zal geven aan deze ambities en de Vlaamse doelstellingen zal waarmaken op het terrein.

Het masterplan en het operationeel plan zullen worden beoordeeld aan de hand van beoordelingscriteria waarbij invulling geven aan de Vlaamse doelstellingen voor de landschapsparken of nationale parken essentieel is.

Het parkenbeleid wordt gefinancierd met deels nieuwe middelen en deels middelen uit de reguliere middelen vanuit de budgetten van het ANB, de VLM, het Departement Omgeving, Toerisme Vlaanderen en het agentschap Onroerend Erfgoed. Ongeveer 15 procent van de totale kosten van dit nieuwe beleid komt van de reguliere middelen van het ANB. Dit betekent dat een beperkte heroriëntering inderdaad nodig zal zijn. Dit betekent echter niet dat waardevolle initiatieven in de toekomst niet meer zullen worden ondersteund. Dat hebben we nooit gezegd.

Ook de vraag over de gevolgen voor het bemesten en besproeien van de gronden, voor de bomenkap en het plaatsen van nieuwe gebouwen in het afgebakende gebied voor land- en tuinbouwers is al uitvoerig beantwoord in de commissie. Ik stel voor dat we niet telkens dezelfde vragen stellen om de beperkte tijd zinvol in te vullen. Ik verwijs voor deze kwestie specifiek naar mijn antwoord van 4 mei 2021 in deze commissie.

Er zullen, zoals ik al meermaals heb gezegd, geen gevolgen zijn voor grondeigenaars binnen het afgebakende gebied die verder gaan dan de bestaande wetgeving. Dat is duidelijk zo opgenomen in elke communicatie en werd ook zo afgesproken binnen de Vlaamse Regering. Ik voer dit loyaal uit. Wel zal een gebiedscoalitie moeten aantonen dat het realiseren van de plannen in het masterplan realistisch is. En dat lijkt me onmogelijk door een groot aandeel gronden op te nemen in het areaal waar geen garanties kunnen worden geboden binnen de bestaande regelgeving.

Sommige antwoorden die ik heb gegeven waren een herhaling, mijn excuses daarvoor, maar wanneer de parlementsleden me telkens dezelfde vragen stellen, kan ik mijn antwoorden alleen herhalen. Er zijn eigenlijk heel veel kandidaten die wij niet allemaal gelukkig zullen kunnen maken. We zullen een grondige selectie moeten doen, maar ik ben ervan overtuigd dat we de landschapsparken en de nationale parken zullen kunnen selecteren, ondanks de tegenstand van sommigen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik heb in dezen niet gesproken over tegenstand maar over de bezorgdheden die er zijn en over de vragen die leven op het terrein. Ik merk ook dat er wel animo is om die oefening te maken en dat mensen daar kansen in zien, maar omgekeerd zijn er ook heel wat vragen over. Ik weet dat er heel wat informatierondes en onlinesessies zijn geweest die ik allemaal heb gevolgd, maar ik heb ook gehoord welke vragen daar allemaal zijn gesteld en dat daar niet altijd een even duidelijk antwoord op is gegeven. In dezen is het dan wel mijn plicht om hier in deze commissie, als wetgevende macht, die voor de uitdaging staat om daar ooit een decreet over te stemmen, de violen gelijk te stemmen en vooral duidelijkheid te krijgen over de vooropgestelde doelstellingen. Het lijkt me dan ook zeer terecht om dit debat hier te voeren.

Wat de lokale besturen betreft, begrijp ik dat zij in het verleden als een cruciale partner werden gezien in het parkenverhaal. Maar wanneer ik uw antwoord hoor, tenzij ik het verkeerd heb begrepen, dan stelt u dat als een organisatie voldoende grond heeft om in te brengen, het lokaal bestuur helemaal niet nodig is. Dat lijkt me wel een totaal andere houding dan in het verleden toen heel duidelijk is gesteld dat de gemeente een cruciale partner is in het parkenverhaal.

Daar zou ik toch wel wat duidelijkheid over willen hebben. Je kunt inderdaad meemaken dat bepaalde organisaties of individuen bijzonder grote oppervlakten in eigendom hebben en daardoor eigenlijk die beslissing kunnen nemen over een grondgebied, terwijl een gemeente, die in dezen het algemeen belang nastreeft en moet beslissen over beleid, over ruimtelijke ordening en zo meer, eigenlijk niet meegaat in dat verhaal. Minister, ik had dus graag wat duidelijkheid in dezen: zijn

de lokale besturen een cruciale, noodzakelijke partner om mee te doen aan die parken, ja of neen?

De doelstellingen staan inderdaad heel duidelijk opgelijst in het draaiboek, maar die zijn ook niet allemaal even kwantitatief en even afgebakend. Ik merk toch wel dat er een aantal besturen zijn die vanuit die bezorgdheid ook een aantal voorwaarden hebben meegegeven: ze willen die doelstellingen nastreven, maar er zijn nog doelstellingen of voorwaarden die ze ook belangrijk vinden. Kan dat, of moet een lokaal bestuur zich scharen achter die doelstellingen en zijn het alleen die doelstellingen? Kan een lokaal bestuur zelf een aantal dingen aangeven die voor die regio minstens even belangrijk zijn en waarvan het vindt dat die daarmee op gelijke voet staan en ook moeten worden meegenomen? Of behoudt de jury en/of u zich het recht voor om te oordelen dat die doelstellingen en voorwaarden niet belangrijk zijn, dat die niet te rijmen zijn met de doelstellingen in het draaiboek en dus niet kunnen worden opgenomen? Daarbij aansluitend, wil dat dan ook zeggen dat besturen de kans hebben om te allen tijde uit het traject te stappen omdat Vlaanderen hun voorwaarden blijkbaar niet als belangrijk aanziet?

U stelt heel duidelijk dat de parken op zich geen bestemmingswijziging met zich meebrengen. Ik wil daar toch nog even bij stilstaan. U stelt ook dat er geen nieuwe instrumenten worden gecreëerd om eventueel beleid te voeren. We weten echter wel dat er een aantal doelstellingen worden vooropgesteld in het draaiboek. Als het gaat over een nationaal park, moet de natuurkern worden uitgebreid. U weet dus dat, door de erkenning van dat park, er bijvoorbeeld ruimtelijke uitvoeringsplannen zullen moeten worden doorgevoerd indien dit nog niet de bestemming is van een bepaald gebied. Een ruimtelijk uitvoeringsplan, dat is nog duidelijk, maar andere doelstellingen die in het draaiboek zijn opgenomen, bijvoorbeeld wat landschapsparken betreft, zijn wat minder duidelijk omschreven. Kunnen die doelstellingen worden gebruikt om in een vergunningenbeleid anders te sturen dan de sectorale en de ruimtelijke wetgeving die vandaag van tel is? Kunnen die sturend worden vanuit een voorzorgplicht, met het oog op vooropgestelde doelstellingen? Dat zijn de vragen die op het terrein leven.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): De collega heeft al uitgebreid een aantal zaken opgenoemd. Minister, ik vind het natuurlijk jammer dat ik in herhaling moet vallen met die vragen, maar de onzekerheden in de boerenmiddens blijven toch wel: vandaar dat ik de vragen opnieuw moest stellen. Een tweetal weken geleden is er bij ons in de streek een infovergadering geweest. Daaruit is gebleken dat er bij boeren en tuinbouwers nog heel veel vragen en onzekerheden waren. Ik ben ervan overtuigd dat u via die infosessies en dergelijke meer inderdaad hebt getracht om hen erover gerust te stellen dat er geen significante wijzigingen zullen komen, maar blijkbaar zijn er toch zaken die hen nog niet overtuigd hebben. Ik denk dus dat het overleg toch nog alle kansen moet krijgen. De boeren vrezen toch wel een beetje dat ze met de komst van zo'n nationaal park zelf zowat een bezienswaardigheid zouden worden. Ze vrezen zo'n beetje dat ze als dieren in een dierenpark zullen worden gestopt. Dat is misschien een vrij crue uitspraak, maar het is toch wel wat er leeft bij die mensen. Ze hebben ook nog altijd twijfels over de mogelijkheden wat hun bedrijfscontinuïteit betreft. Ik denk dat het aan u is om die vrees verder weg te nemen, want nationale parken of landschapsparken kunnen inderdaad een mooi verhaal worden. Ondertussen deelt onze fractie echter toch wel die vragen en bedenkingen van onze boeren. Nogmaals, ik hoop dat u verder in overleg gaat met de boerenorganisaties: ze zijn wel de grootste grondgebruiker, maar we moeten ervoor zorgen dat ze niet de kleinste beslissingspartner zijn of worden in dit hele verhaal. Kunt u dus bevestigen dat er verder zal worden overlegd in dit dossier?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik herinner me dat er indertijd nog borden langs de velden stonden waarop het volgende te lezen stond: "Dit landschap wordt u gratis aangeboden door de landbouw." Ondertussen hoor ik dat het blijkbaar gênant is als we komen kijken. Ik weet niet wat die visiewijziging tot stand heeft gebracht, maar het is in ieder geval heel duidelijk dat met name Boerenbond een gigantische propagandaoorlog aan het voeren is tegen deze nationale parken en landschapsparken. Blijkbaar acht Boerenbond iedere vorm van bescherming van landschap en natuur strijdig met de landbouwpraktijken. Dat zegt misschien veel over het soort landbouwpraktijken die Boerenbond promoot en bijzonder weinig over wat er in Vlaanderen zou moeten gebeuren. Minister, je merkt echter wel dat met name bij uw coalitiepartners en heel wat van hun burgemeesters die propagandaoorlog gretig mee wordt gevoerd, wat ook blijkt uit de vergadering vandaag. De simpele vraag is: is de Vlaamse Regering zelf in haar geheel in staat om een antwoord te bieden tegen die propagandaoorlog? Is ze bereid om u te steunen in deze kwestie? Is ze bereid om daarmee door te gaan? Simpel gezegd, hebt u daar een meerderheid voor? Als u daarvoor Vooruit nodig hebt, dan kunt u die steun krijgen, maar de vraag is of u daarvoor binnen uw regering nog steun hebt. (*Opmerkingen*)

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, proficiat. Het zou eigenlijk een fait divers moeten zijn, maar proficiat voor het feit dat u een regeerakkoord uitvoert, dat u dat met enthousiasme doet en ook binnen het kader dat daarvoor is afgesproken. De afspraak is gemaakt dat het creëren van bijkomende natuur een prioriteit zou zijn en dat een van de middelen om natuur en natuurbeleving in Vlaanderen vooruit te sturen het oprichten van nationale parken en landschapsparken zou zijn. Ik zie de collega's daar heel hard om lachen. Dat is hen van harte gegund, maar ik kan alleen vaststellen dat de minister het regeerakkoord uitvoert en dat ze – daarvoor een tweede keer proficiat – daarbij een ongelooflijk groot geduld en didactisch vermogen aan de dag legt, waarvoor ik alleen maar respect kan opbrengen.

Collega's, een deel van de bekommernissen waarnaar jullie verwijzen, zijn natuurlijk terechte bekommernissen. Daar hebben we het bij herhaling al over gehad in deze commissie. Daar is bij herhaling heel duidelijk op geantwoord door de minister. Wie het proces in zo'n gebiedscoalitie van wat dichterbij heeft kunnen meemaken, en ik heb dat geluk gehad, heeft gezien dat gaandeweg heel wat van die weerstand, van die aarzeling, van die onzekerheid kan worden weggenomen, maar daarvoor moet er natuurlijk een gezonde dosis goede wil aanwezig zijn. Ik stel inderdaad vast dat dat niet universeel het geval is op dit ogenblik. Dat is misschien eerbaar, maar ik vind het tegelijkertijd jammer dat op die manier de kans wordt gemist om natuur en natuurbeleving een stap vooruit te laten zetten.

Minister, ik heb een heel concrete vraag. Op dit ogenblik is het jureringsproces bezig. Ik ben even de timing kwijt. Ik weet dat ook dat al is gepubliceerd. Minister, als u daar even nog wat licht op kunt werpen, dan zou dat bijzonder fijn zijn.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel voor het antwoord. Collega Tobback, dank u voor de sollicitatie om dit mee goed te keuren met ons. (*Gelach*)

Voor alle duidelijkheid, collega De Bruyn heeft natuurlijk gelijk: de minister doet in dezen niets meer dan het regeerakkoord uitvoeren. We hebben dat hier afgesproken. We hebben dat regeerakkoord hier ook met volle ambitie goedgekeurd. Wij steunen het voornemen van de landschapsparken en de nationale parken dus ten volle. Er is natuurlijk de kwestie van de rechtszekerheid voor ondernemers in die gebieden, en

dat is een begrijpelijke bezorgdheid. Minister, u hebt in de commissie Plattelandsbeleid of de commissie Toerisme gezegd dat u die bezorgdheid ook begrijpt. Er is ook nog geen decretale basis die dat kader schept, en daar hebben we toch wel nood aan, denk ik. Immers, zoals collega Rombouts aangaf, we moeten vermijden dat de voorwaarden die nu zijn geformuleerd, als een soort 'soft law' in de interpretatie van beroepen tegen vergunningen zou kunnen worden gebruikt. Ik doe dus toch de oproep om die rechtszekerheid te bieden en eventueel te kijken naar juridische betonningen van wat we in het regeerakkoord inderdaad met heel veel enthousiasme hebben afgesproken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, dank u wel voor deze vraagstelling. Minister, er zijn dertien kandidaturen voor landschapsparken en Vlaamse parken, zo heb ik begrepen op basis van de website. Dat zijn er meer dan het budget dat u hebt uitgetrokken, en ook meer dan u beoogde. Ik denk dat dat op zich al een goed teken is dat er op het terrein toch wel wat enthousiasme is. Wij juichen alvast het idee om een Vlaams park of landschapspark te maken toe, natuurlijk op voorwaarde dat dit met zich meebrengt dat er meer natuurwaarden worden gecreëerd, dat dat ook een meerwaarde voor de streek betekent en dat errond kan worden samengewerkt vanuit de basis. Mijn vraag is heel concreet: aangezien er 23 kandidaturen zijn, overweegt u meer budget vrij te maken en dus meer kandidaturen goed te keuren of te laten jureren dan oorspronkelijk vooropgesteld?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik dank de collega's die het project keihard steunen. Collega Rombouts, ik wil eerst en vooral en voor alle duidelijkheid zeggen dat bij diegenen die zich nu kandidaat hebben gesteld, de lokale besturen daar ook in zijn meegegaan. Dat gaat over alle 23. Men zegt me toch dat die mee zijn gedekt door lokale besturen. Lokale besturen zijn een belangrijke partner. Dat heb ik altijd gezegd. Ze zijn cruciaal, essentieel. Ik heb echter wel nooit gezegd dat ze strikt noodzakelijk zijn. Bij alle projecten die op dit moment zijn ingedeeld, zijn de lokale besturen grotendeels mee, hoewel het kan zijn dat dat hier en daar niet zo is. Ik hoop toch wel dat de gebiedscoalities zullen worden gesteund in plaats van geblokkeerd door een lokaal bestuur, want dat zou geen gezonde situatie zijn. De oproep is ook een vrijwillige oproep: wij hebben niemand gedwongen om daaraan mee te doen, voor alle duidelijkheid.

De criteria zijn duidelijk. Lokale besturen kunnen geen eigen criteria uitwerken. Dat zou ook iets raars zijn, denk ik. Alle kandidaten weten ook in welk geval er een groeiscenario wordt gevraagd en waar dat ook mogelijk is.

Ik kan me niet voorstellen dat lokale besturen vergunningen gaan verstrekken die hiermee in strijd zouden zijn. Ik ga me daar ook niet mee bemoeien. Dat is hun eigen bevoegdheid binnen een bestaande wetgeving.

Collega Verheyden, voor alle duidelijkheid, we hebben overleg gehad met de landbouwsector, met alle organisaties. We zullen dat natuurlijk ook wel nog blijven doen, want we staan nog maar aan het begin van het project. Ik vind het belangrijk dat Boerenbond zelf ook de juiste informatie geeft. Ze hebben wel betoogd tegen die nationale parken. Dat was heel duidelijk vanuit de organisatie zelf. Het is dus duidelijk dat ze dat eigenlijk niet steunen, maar goed, het regeerakkoord is duidelijk: de Vlaamse Regering realiseert nieuwe Vlaamse parken. Ik voer dat uit. Ik ga er dus ook van uit dat iedereen daar de schouders onder zet.

We selecteren dus de landschapsparken en de nationale parken om naar een volgende fase te gaan. Collega Schauvliege, ik heb eigenlijk maar budget voor hetgeen we hebben aangekondigd. Voor deze regering zal dat dus niet meer mogelijk zijn, maar

wie weet. Ik stel toch vast dat heel veel Vlamingen meer natuur, meer bossen, meer biodiversiteit willen. Ik vind het dan ook niet meer dan normaal dat we dat realiseren. Dat vind ik belangrijk. Nu hebben we echter echt wel gefocust op de aantallen die we hadden vooropgesteld in het regeerakkoord.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor het bijkomende antwoord. Ik heb heel duidelijk van u gehoord dat lokale besturen een cruciale rol spelen in het hele verhaal. U geeft aan dat er in elke oproep ook lokale besturen zitten. Ik denk dat dat inderdaad wel klopt, dat er in elke oproep wel een aantal lokale besturen zitten, maar mijn stelling was dat er lokale besturen zijn die aanvragen hebben ingediend of steunen die ook grondgebied van andere gemeenten betreffen en dat die gemeenten niet altijd allemaal zijn meegegaan in het verhaal, dat ze een negatief of geen advies hebben gegeven of geen engagement zijn aangegaan.

Vandaar mijn vraag. Ik denk dat het lokale draagvlak echt cruciaal is, zoals u zelf ook hebt gesteld. Zo zijn we ook met het hele traject begonnen, met de stelling dat het belangrijk is dat dit van onderuit kan groeien, met een draagvlak, en dat de lokale besturen daarin een cruciale rol spelen. Dat hebt u echter duidelijk onderstreept.

Wat de doelstellingen betreft, er worden er een aantal duidelijk vooropgesteld, maar de rechtszekerheid in een gebied is ook heel belangrijk, voor eenieder. Dat gaat over de bedrijvigheid, over landbouwers, maar dat gaat eveneens over rechtszekerheid voor boseigenaars, voor private investeerders in andere economische activiteiten of eigendommen. Die moeten we ook kunnen garanderen. Minister, dat lijkt me nog wel een uitdaging, als men over kleurtjes spreekt die eventueel erbovenop worden gelegd. We weten hoe onze Vlaamse regelgeving werkt. Dat zal nog een uitdaging zijn in de toekomst, maar ik begrijp althans van u dat u dat eigenlijk ook een belangrijk element vindt. Ik hoop dus dat we ook bij de decretale omschrijving tot een goed, sluitend verhaal kunnen komen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, die lokale besturen spelen inderdaad een cruciale rol, want ze staan ook het dichtst bij de eigen boeren. Het lijkt me dus bijzonder belangrijk om dat draagvlak vanuit dat niveau te kunnen creëren.

Het is goed dat u nog in gesprek zult gaan met de boerenorganisaties. Dat is alvast nodig. Het wantrouwen van de mensen is natuurlijk ook wel te begrijpen. De jongste jaren hadden ze het al niet onder de markt door allerlei restricties: er is de mestproblematiek, het stikstofvraagstuk en dergelijke meer. De landbouw is wat dat betreft telkens toch wel een van de onderwerpen die ter sprake komen. Enkele weken terug had ik naar aanleiding van de Dag van de Landbouw de kans om een tuinbouwbedrijf te bezoeken. De onzekerheid bij die land- en tuinbouwers is dus inderdaad wel groot. Zij vrezen dus echt dat men de landbouw langzaam maar zeker aan het doodknippen is. We weten nochtans allemaal dat die landbouwbedrijven bijzonder belangrijk zijn voor onze voedselvoorziening. De producten die die bedrijven hier lokaal afleveren, zijn toch wel van een bijzonder hoge kwaliteit. Als die bedrijven verdwijnen, dan denk ik dat we het er allemaal over eens zijn dat we nog nauwelijks echt vat zullen hebben op de kwaliteit van de producten die op ons bord terechtkomen. Die landbouw heeft dus zijn plaats, zal zijn plaats moeten hebben in die landschapsparken. Volgens mij zijn natuurbeleving en landbouw twee onderwerpen die hand in hand met elkaar kunnen gaan. Het is aan u, denk ik, om dat draagvlak te creëren. Ik weet dat het een grote uitdaging is. Er is inderdaad nog heel veel werk aan de winkel. We hopen dat u dat draagvlak toch wel kunt creëren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het plaatsen van sensoren in waterzuiveringssystemen in de aanpak tegen het lozen van drugsafval
– 211 (2021-2022)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, in maart 2021 werd in Oud-Rekem, het mooiste dorp van Vlaanderen, een grote drugslozing vastgesteld in het water nabij een waterzuiveringssysteem. Dit kwam aan het licht doordat gezuiverd water niet meer aan de waterkwaliteitsnormen voldeed. In reactie daarop werd in overleg met Aquafin, de politie, het parket en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) besloten om in acht waterzuiveringsinstallaties in Noord-Limburg en het Waasland die bekendstaan als risicogebieden voor drugsdumping, vaak in het kader van druggereleerde criminaliteit die helaas vaak vanuit Nederland naar onze contreien komt, sensoren te plaatsen die alarm kunnen slaan. Zo kunnen die lozingen van drugsafval sneller worden opgemerkt.

Minister, op 11 mei 2021 stelde ik hier reeds een vraag om uitleg over een geïntegreerde aanpak van drugsafval en het dumpen daarvan, naar aanleiding van uw initiatief van 22 april 2021 om met een heel aantal mensen een rondetafelgesprek te houden over die problematiek van drugsafval en de manier waarop dat meer adequaat kan worden aangepakt. De volgende onderwerpen zouden daarbij aan bod zijn gekomen: de opsporing en de handhaving, de oprichting van een 'single point of contact' op Vlaams niveau, de financiering van de opruimkosten, preventie en communicatie. Er werd ook nagegaan welke knelpunten er zijn en waar er stroomlijning nodig is. De komende maanden zou er per thema worden voortgewerkt. Dat waren de afspraken naar aanleiding van de rondetafel over drugsafval en drugsdumping.

Minister, naar aanleiding hiervan heb ik de volgende vragen. Is dat project van het plaatsen van sensoren in waterzuiveringssystemen een project dat werd besproken en goedgekeurd tijdens die rondetafel? Hoe situeert dit zich binnen de meer globale aanpak van de georganiseerde criminaliteit? Welke thema's zijn er verder nog aan bod gekomen en welke staan nog op de agenda van die rondetafel? Wat is de stand van zaken met betrekking tot het thema van het 'single point of contact'? Bent u reeds in overleg getreden met de bevoegde federale minister in het kader van de oprichting van een boetefonds? Is er een gezamenlijk plan van aanpak overeengekomen, of zal dat er nog komen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, zoals u aangeeft, zijn incidenten bij waterzuiveringsinstallaties van Aquafin de aanleiding geweest voor het plaatsen van die sensoren. Dit concrete project werd parallel uitgewerkt met de rondetafels over drugsbeleid die dit jaar hebben plaatsgevonden in april en juni. Ik kom daar straks nog even op terug.

De sensoren fungeren inderdaad als een alarmsysteem waarmee lozingen van drugsafval kunnen worden opgespoord. Aquafin werkt in geval van dergelijke incidenten stevast samen met de politie, het parket en de VMM. Op die manier kunnen die sensoren dus worden ingezet in de strijd tegen de georganiseerde drugs-criminaliteit.

De thema's die aan bod zijn gekomen op de rondetafelgesprekken van april en juni zijn, zoals eerder aangegeven: opsporing en handhaving, de oprichting van een

'single point of contact' op Vlaams niveau, de financiering van de opruimkosten, preventie en communicatie. Voor elk van de thema's is een fiche met concrete acties opgesteld. De diverse instanties gaan nu binnen hun domein na welke acties ze kunnen ondernemen. Tegen het einde van dit jaar wordt dan een overzicht opgevraagd van de stand van zaken met betrekking tot de acties van alle betrokken actoren.

Op de rondetafel van 25 juni werd ook voorgesteld om het Draaiboek Milieu-incidenten uit te breiden tot de aanpak van drugsincidenten. Er is immers reeds het bestaande Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO) en dat Draaiboek Milieu-incidenten van het beleidsdomein Omgeving van de Vlaamse overheid, maar daarin is momenteel dus inderdaad nog niet in een apart scenario voorzien. Aangezien er reeds een meldpunt van de Vlaamse overheid bestaat voor milieu-incidenten, lijkt het mij dan ook logisch dat ook drugsincidenten daarin worden opgenomen. Er wordt met de betrokken instanties besproken hoe we dat in de loop van dit najaar verder concreet aanpakken.

Ik heb ook contact opgenomen met mijn federale collega's, zowel met de federale minister van Justitie als met de federale staatssecretaris van Begroting. Hoewel de federale minister van Justitie een voorstander is van een dergelijk fonds, staat de federale staatssecretaris op de rem als het erover gaat nog een fonds op te richten, aangezien dat budgettair blijkbaar moeilijk ligt. We zullen dit desondanks ook nog binnen de interfederale werkgroep inzake drugs bespreken met de politie, de civiele bescherming en de federale overheid om toch een doorbraak te kunnen forceren. We zullen dus even afwachten hoe dat afloopt.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank u wel voor uw positieve antwoord. Ik denk dat we daarover op dezelfde golflengte zitten, dat we beiden voorstander zijn van die gecoördineerde aanpak, van dat 'single point of contact', een aanpak waarbij de kosten toch wel maximaal moeten worden afgewenteld op hen die daarvoor verantwoordelijk zijn, de drugscriminelen. Het is dus duidelijk dat we pro een boetefonds zijn en dat we op federaal niveau de collega's ervan moeten overtuigen om daar toch werk van te maken. In die zin lijkt het me ook het beste dat de kennis en ervaringen van alle betrokkenen van de rondetafelgesprekken structureel zouden worden ingebed, zo veel mogelijk op het preventieve spoor en indien nodig uiteraard ook op het repressieve. Ook moeten we dergelijke dumpingen in een zo vroeg mogelijk stadium kunnen opsporen. Dat lijkt me cruciaal. Daar zijn voorbeelden van. Ik denk dat er in Nederland bij de aanleg van rioleringen op dat moment eigenlijk al sensoren kunnen worden geplaatst. Dat is iets waarover we moeten nadenken. Ze worden immers natuurlijk steeds inventiever. We moeten op dat spoor durven te werken om dat soort zaken zo veel en zo snel mogelijk te kunnen detecteren en indien nodig op te ruimen. Dat is dus misschien nog een suggestie: misschien kan bij de aanleg van nieuwe waterzuiveringsstations of rioleringen en dergelijke met sensoren worden gewerkt.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dit is een terechte vraag. In de grensgemeenten is het alle hens aan dek als het over drugslabs gaat. Dit gaat over rioleringen, over waterzuiveringsstations. Kan dit bijvoorbeeld ook worden toegepast bij de digitale meter, zodat men snel kan reageren als er sprake is van veelvuldig extra stroomverbruik?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik neem de suggesties van beide collega's mee. Ik kan daar nog niet concreet op antwoorden nu.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland in het kader van het PFOS-dossier
– 223 (2021-2022)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): In het kader van het PFOS-dossier en de vervuiling gaan Vlaanderen en Nederland samenwerken. We hebben het in de pers gelezen, we hebben het vorige week in de commissievergadering gehoord. We hebben het daarnet ook van u gehoord.

Elk vanuit de eigen verantwoordelijkheid gaan Vlaanderen en Nederland Zeeland intensiever ondersteunen, zodat zij de vragen van hun inwoners zo goed mogelijk kunnen beantwoorden en de bezorgdheid zo veel mogelijk kunnen wegnemen. Dat stond in een mededeling na een constructief gesprek tussen u en de Nederlandse minister van Infrastructuur en Waterstaat Barbara Visser.

U geeft onder andere ook aan dat er wordt samengewerkt om de PFAS-emissie in de Westerschelde maximaal terug te dringen en de mensen goed te informeren. Nederland zal Vlaanderen bij het versterken van zijn PFAS-actieplan ondersteunen met de ervaring die is opgedaan rond Chemours in Dordrecht. Nederland en Vlaanderen slaan ook de handen in elkaar om te komen tot een Europees verbod op het gebruik van PFAS voor alle niet-essentiële toepassingen in producten. We hebben het daar vorige week ook over gehad.

Daarnaast zullen experts uit Vlaanderen en Nederland op 20 oktober – morgen dus – bij de technische briefing in de Provinciale Staten van Zeeland een toelichting geven en vragen beantwoorden. Onder meer de PFAS-opdrachthouder van de Vlaamse Regering, Karl Vrancken, zal de duurzame aanpak toelichten.

Ook is afgesproken om via de bestaande Internationale Scheldec commissie en de door Zeeland opgerichte ad hoc/tijdelijke werkgroep PFAS grensoverschrijdende aspecten informatie uit te wisselen en kennis en expertise met elkaar te delen.

Minister, hoe zal de samenwerking precies verlopen? Welke personen of instanties zullen bij de samenwerking betrokken worden?

Welke data, ervaringen, inzichten zullen precies uitgewisseld worden?

Worden er specifieke opdrachten met betrekking tot de Schelde uitgevoerd? Zo ja, welke?

Zal er op regelmatige tijdstippen gecommuniceerd worden over de samenwerking en de resultaten van die samenwerking? Via welke kanalen zal de communicatie gebeuren? Blijven wij als parlement ook op de hoogte?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: In de eerste plaats blijft de Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie (VNSC) bestaan als belangrijkste structuur voor de informatie-uitwisseling en beleidsbeslissingen rond de Schelde.

De delegatieleiders van de Internationale Scheldec commissie komen in december samen. De PFAS-problematiek staat dan ook op de agenda. Pas daarna kan ik meer

info geven over de voorstellen die door de verschillende delegaties worden ondersteund. Vanuit Nederlandse zijde was er alvast vraag om naar het voorbeeld van de Rijncommissie verdere afspraken te maken, de waterkwaliteit te verbeteren en de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen in het water terug te dringen. De Internationale Scheldecommissie lijkt mij inderdaad een goed forum om het gesprek daarover aan te gaan.

Daarnaast is er nu ook een ad hoc/tijdelijke werkgroep PFAS grensoverschrijdende aspecten opgericht naar aanleiding van de PFAS-problematiek in de Westerschelde die reeds een eerste maal samenkwam. Deze werkgroep is een tijdelijke overlegstructuur waarin specifiek informatie rond de PFAS-problematiek in de Schelde wordt uitgewisseld tussen de betrokken partijen. De werkgroep wordt voorgezeten door Rijkswaterstaat. De deelnemende partijen zijn: Provincie Zeeland, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, de Zeeuwse Milieufederatie (ZMF), de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland, de PFAS-opdrachthouder van de Vlaamse Regering, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de provincie Antwerpen.

Morgen, op 20 oktober, geven de opdrachthouder Karl Vrancken en de provincie Antwerpen een toelichting over de PFAS-problematiek in Vlaanderen op de Provinciale Staten van Zeeland. Deze toelichting bestaat uit uitleg over de lopende acties in Vlaanderen, een toelichting over het rapport van september van de opdrachthouder en de actualiteit met betrekking tot vergunningen van de provincie Antwerpen.

Verdere communicatie over de samenwerking zal gebeuren door de opdrachtgever of mijn kabinet.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het is zeer goed dat er samenwerking is tussen Vlaanderen en Nederland. We spreken dezelfde taal, dus dat haalt een aantal barrières weg. We grenzen ook aan elkaar. En met de Schelde en de Westerschelde zijn we natuurlijk ook letterlijk geconnecteerd door het PFOS-dossier. Ik hoop vooral dat we veel kunnen leren uit de Nederlandse aanpak met het grote voorgaande dossier in Dordrecht.

Ik wil u gewoon nog een bezorgdheid meegeven, minister. We hebben binnen Europa al zeker anderhalf jaar de tijd nodig om tot een soort aanbeveling te komen rond de uitfasering van PFAS en het verbod op het gebruik van niet-essentiële PFAS, maar in de samenwerking rond de Schelde en de eventuele toename van PFOS of PFAS in de Schelde moeten we zeker voldoende snelheid kunnen nemen. Het is natuurlijk zo dat de Internationale Scheldecommissie een lange en goede traditie heeft van onder andere Scheldeverdragen, die ze op lange termijn uitvoeren, maar ik hoop dat de verschillende uitwisselingen er ook toe leiden dat er voldoende vaart wordt gezet achter het dossier en dat er voldoende snel kan worden gewerkt en dat dat geen werk van lange termijn hoeft te zijn. Ik hoop dat u die bezorgdheid ook kunt meenemen. Voor de rest heb ik geen bijkomende vragen op dit moment. Die komen dan later wel.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Een goede samenwerking en informatiedeling met de mensen in Nederland zijn inderdaad cruciaal. Ik trap ook een open deur in als ik zeg hoe belangrijk de communicatie richting de omwonenden is. Mensen binnen de verschillende risicozones moeten goed geïnformeerd zijn.

Minister, we hebben in Vlaanderen de website waarnaar verwezen kan worden en waar iedereen terecht kan voor accurate informatie over de verschillende risicozones in heel Vlaanderen. Mijn vraag is of er nog verder proactief wordt ingezet. Ik moest immers helaas vaststellen dat in Mechelen de update over de drie verschillende risicozones een addendum was in een commissie waar het eigenlijk over mondiaal

beleid ging en dat staande de vergadering de betrokken schepen eventjes een update ging geven over drie verschillende risicozones in Mechelen en wat het betekende voor die omwonenden. Dat is een heel spijtig voorval.

Ik vroeg me dus af of er nog begeleiding en communicatie voorzien wordt richting de lokale overheden om dit soort zaken, waar mensen toch echt wel wakker van liggen, te voorkomen. De website is het eerste punt van contact en van informatie, maar is er voor mensen die de weg daarnaartoe niet vinden, voor bezorgde inwoners, nog iets anders voorhanden?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we hebben hier in het Vlaams Parlement al een klacht binnengekregen van de gemeente Reimerswaal, die ook aan de Westerschelde ligt, maar we moeten ons erover bezinnen dat ook de verontreiniging vanuit Nederland reëel is. Ook zij hebben een PFAS-PFOS-verontreiniging. We nemen aan dat er met de getijden ook zo'n verontreiniging naar ons toekomt.

Beschikt u op dit moment reeds over de impactgegevens van die Nederlandse verontreinigingsbronnen op de kwaliteit van het Scheldewater? Zo ja, hoe ziet dat Nederlandse verontreinigingsbeeld eruit? In welke mate wordt Vlaanderen in het bijzonder door de getijdenwerking, waarbij PFOS-PFAS-verontreiniging vanuit Nederland wordt opgestuwd bij hoogtij, getroffen door die Nederlandse bronnen? Is de Nederlandse ambtsgeenoot ook op de hoogte van haar verantwoordelijkheid in dezen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, het is heel belangrijk dat we de verstandhouding met onze noorderburen goed houden. We willen natuurlijk niet in een conflictsituatie komen rond dit thema. Dat is ook een van de redenen geweest waarom ik naar Nederland ben gegaan, om daar ook tekst en uitleg te geven. De gedeputeerde van Zeeland is ook naar hier geweest. Er zijn ook gesprekken geweest met de deputatie in Antwerpen. Dat is van groot belang. Het is ook heel goed dat Karl Vrancken morgen die toelichting geeft.

De Internationale Scheldecommissie komt inderdaad een paar keer per jaar samen, vandaar die tijdelijke werkgroep om informatie snel uit te wisselen. Als daar nog bijkomende vragen zijn tot lokale toelichting, dan worden die ook altijd gecapteerd door Karl Vrancken. We blijven dus inzetten op die actieve communicatie waar nodig. Men weet dat intussen ook.

Collega Pieters, ik heb geen gegevens over de verontreiniging vanuit Nederland. Ik zal gebruikmaken van de informatie-uitwisselingsstructuren die er zijn, om de informatie op te vragen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Bedankt voor uw bijkomende reactie, minister. Het dossier moet zeker verder opgevolgd worden tussen Vlaanderen en Nederland, met goede informatie-uitwisseling, om de koe bij de hoorns te vatten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de door de Vlaamse Landmaatschappij gefinancierde studie van UGent over nitraatrijke bronnen en de invloed van grondwater op de oppervlaktewaterkwaliteit – 236 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) financierde een onderzoek dat de Universiteit Gent heeft gevoerd in samenwerking met de vzw Inagro naar de impact van grondwater – dus nitraatrijke bronnen – op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het onderzoek liep van 1 april 2017 tot en met 31 maart 2021.

In maart heb ik u daar al een schriftelijke vraag over gesteld. U gaf toen aan dat er vanwege de coronacrisis wat respijt werd gegeven en dat het eindrapport later mocht worden opgeleverd, namelijk kort na de zomer. Sinds 6 oktober zijn de resultaten van de studie te lezen op de website van de VLM. En de conclusie luidt: "Naar schatting 5% van de 756 MAP-meetpunten oppervlaktewater wordt sterk beïnvloed door de voeding van nitraatrijk grondwater dat afkomstig is van jarenlange uitspoeling van nitraat vanuit landbouwpercelen. In de betrokken afstroomgebieden zijn op korte termijn verdergaande maatregelen nodig om op middellange en lange termijn de waterkwaliteit te verbeteren. De impact van de maatregelen in dergelijke MAP-meetpunten is immers dan pas zichtbaar. Dat komt omdat het nitraatrijke grondwater een lange reistijd heeft om het oppervlaktewater te bereiken."

Ik heb enkele vragen op basis van die studie, minister. Hoe zult u omgaan met de vaststelling dat het nitraatrijke grondwater nog tientallen jaren bepalend zal zijn voor de waterkwaliteit? Hoe verklaart u de stellingname van de VLM om extra maatregelen te nemen in gebieden met nitraatrijk grondwater? Zal er beleidsmatig iets veranderen voor oppervlaktewatermeetpunten waarvan aangetoond is dat ze sterk beïnvloed worden door grondwater? Zo ja, wat precies? Zo neen, hoe zal men ermee omgaan dat men weet dat de meetwaarden op sommige punten nog tientallen jaren niet zullen verbeteren?

Zullen de studies uit het verleden van het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB) nog gebruikt worden voor inzichten van andere meetpunten? Hoe zal dat in de praktijk gebeuren? Welke elementen uit de studie zult u meenemen in de discussie over de volgende versie van het mestactieplan (MAP)? Wanneer wordt het ontwerp van die volgende versie verwacht?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Roo, de vaststelling dat nitraatrijk grondwater nog tientallen jaren bepalend kan zijn voor de waterkwaliteit, geldt voor naar schatting 5 procent van de MAP-meetpunten oppervlaktewater en dus voor een beperkt deel van het landbouwareaal. We zullen conform de nitraatrichtlijn ook op die plaatsen de norm van 50 milligram nitraat per liter moeten halen en er zullen gepaste maatregelen worden ingezet om op termijn tot een goede waterkwaliteit te komen. Dat is noodzakelijk om de toestand van het milieu voor de toekomstige generaties niet te hypothekeren. Ik zal de resultaten van de studie ook delen met de Europese Commissie.

De studie toont dat in de onderzochte gebieden de gemiddelde nitraatconcentratie onderaan de wortelzone nog twee tot vijf keer boven de 50 milligram nitraat per liter ligt. Die nitraten komen in het grondwater terecht. Gebieden met nitraatrijk grondwater dat naar oppervlaktewater afstroomt, zijn echte hotspots, waar zowel grond- als oppervlaktewater verontreinigd zijn. Het ligt dan ook voor de hand om hier zeker bijkomende maatregelen te nemen om tot een verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit te komen.

Bijna alle oppervlaktewatermeetpunten worden door grondwatervoeding beïnvloed, maar niet overal heeft dat een negatief effect of is grondwater de dominante factor. Aangepaste maatregelen in het kader van het mestbeleid zullen in de hier aangehaalde gebieden ook op lange termijn noodzakelijk blijven om de gewenste waterkwaliteit stapsgewijs te bereiken. Volledig herstel zal op sommige plaatsen

waarschijnlijk lang duren, maar dat neemt natuurlijk niet weg dat er al snel een gunstige trend kan worden verkregen door maatregelen te nemen die uitspoeling voorkomen. Bovendien zijn deze meetpunten nodig om de trendevolucie op te volgen. Er is bijgevolg geen nood om iets te veranderen aan de oppervlaktewatermeetpunten.

De metingen uitgevoerd door het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting zullen ook ter beschikking worden gesteld aan de VLM en de VMM. De meetgegevens kunnen dan ook, samen met gegevens uit andere meetcampagnes en meetnetten en de resultaten van de studie 'Nitraatrijke bronnen', verder worden gebruikt.

Concreet wordt in de studie aangetoond dat vanggewassen de uitspoeling van nitraten verminderen. De gebieden met invloed van nitraatrijk grondwater liggen vaak in gebiedstype 3, waar het doelareaal voor vanggewassen groter is. Met MAP 6+ bereiden we aanpassingen voor die deze vanggewasregeling nog effectiever maakt. De studie concludeert ook dat strengere bemestingsbepalingen en verschuivingen in het teeltareaal, zoals meer rustgewassen en grasland, of veranderingen in landgebruik, zoals de aanleg van bossen of natuurgebieden, de nitraatuitspoeling verminderen. We zullen deze aanbevelingen verder bestuderen.

We werken natuurlijk ook volop aan een nieuw MAP dat in de loop van volgend jaar moet worden opgemaakt.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het gaat natuurlijk over het verbeteren van de waterkwaliteit, een doelstelling waarvan ik vermoed dat we er allemaal achter staan.

De MAP-meetpunten hebben natuurlijk een zeer grote impact op wat er in een bepaalde regio kan en vooral waar een bepaalde regio op wordt afgerekend. In die zin lijkt het mij zeer nuttig om MAP-meetpunten te klasseren in groepen die kunnen aanduiden hoe de aanvoer van nitraten gebeurt op basis van seizoenfluctuaties bijvoorbeeld. Er is één regio die ik op het vlak van nitraatrijke bronnen wel goed ken, namelijk de Vlaamse Ardennen. Daar is er zo'n verloop waarbij er een constante hoge waarde wordt gemeten doorheen het hele jaar en waar er ook zeer lange reistijden zijn vooraleer het grondwater opnieuw aan de oppervlakte komt. Het toestromende grondwater komt eigenlijk voornamelijk uit geoxideerde tertiaire zandlagen die zeer nitraatrijk water bevatten. Dat staat ook zo in die studie en wordt ook zo bevestigd.

Het meetpunt Wortegem-Petegem bijvoorbeeld zit aan de hoge kant qua doorreistijd, met een doorreistijd van twintig jaar. Er staat ook in de studie dat om 90 procent van het effect van een genomen maatregel te kunnen detecteren aan het MAP-meetpunt, je driemaal de mediaanleeftijd moet nemen. Kort gezegd, het duurt zestig jaar aan zo'n meetpunt om 90 procent van het effect van iets wat we vandaag of morgen uitvoeren, daar te meten. Dat is een heel opmerkelijke vaststelling, vind ik zelf. We weten dat we allemaal zeer lang moeten werken, maar een carrière van zestig jaar lijkt mij toch heel erg lang. Minister, het draagvlak voor de maatregelen is van zeer groot belang. Als je bijvoorbeeld moet voldoen aan maatregelen van gebiedstype 3 waarbij vanggewassen, naast de verplichting, ook heel wat nut kunnen opleveren maar waarbij de waterkwaliteit doorheen jouw carrière als jonge boer van veertig jaar nooit zal verbeteren omdat het effect nooit gemeten kan worden, dan is dat weinig motiverend.

Als dan nog eens in een aantal regio's op verschillende MAP-meetpunten wordt aangetoond dat bijvoorbeeld het wintereffect waarbij via drains heel nitraatrijk wa-

ter wordt toegevoegd aan het oppervlaktewater, geen effect heeft op de waterkwaliteit die men daar wil behalen, dan wordt het zeer moeilijk, zeker als men met water zit dat vanuit de zogenaamde oxidatiezone komt.

Minister, ik denk dat het CVBB de afgelopen jaren op het terrein heel wat nuttig werk heeft verricht. Men heeft ook een aantal MAP-meetpunten gedetecteerd waar het draagvlak weggaat en waar er moeilijker gewerkt kan worden om een effect te bereiken. Er zijn voorstellen gedaan om MAP-meetpunten in een bepaald gebied op een andere plaats te leggen. In die zin komt dat tegemoet aan uw opmerking dat je wel meetpunten nodig hebt om de trend op te volgen, want er moet gekeken worden of de waterkwaliteit verbetert of niet. Daar is geen discussie over. Maar als je die op een plaats legt waarvan je eigenlijk weet dat er binnen zestig, veertig of twintig jaar geen effect gemeten zal worden, dan is het heel moeilijk om daar een draagvlak rond te creëren.

Ik heb dan ook een bijkomende vraag. Minister, in sommige van die afstroomzones zou een andere benadering van het meetpunt effectief wel een verschil kunnen maken, zowel voor het draagvlak als voor de waterkwaliteit, wat uiteindelijk het ultieme doel is. Kunnen de resultaten van deze studie worden gebruikt om meetpunten te verleggen naar een representatief gebied?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik ben met veel aandacht aan het luisteren naar de vraagsteller. Ik volg deze discussie ook al heel veel jaren en leer telkens iets bij.

Ik heb nu begrepen dat als we toelaten dat er dit jaar te veel nitraten uitspoelen mensen dat binnen twintig, dertig veertig, vijftig of zestig jaar nog zullen merken en dat we vandaag dus waarschijnlijk de prijs aan het betalen zijn voor de voorbije decennia, toen er bijzonder weinig aandacht voor is geweest. Ik vind dat zeer leerrijk. Ik dank de vraagsteller, maar ik zou de minister dan toch oproepen om er extra zorg voor te dragen dat we inderdaad vandaag de verantwoordelijkheid nemen om niet door allerlei kunstmatige en slimme ingrepen in ons meetnet, de problemen nog eens twintig, dertig veertig, vijftig of zestig jaar te bestendigen. Ik hoop dat dat niet het pleidooi van de collega was, maar ik hoop vooral dat het niet de ambitie van de regering is. Het moet op een bepaald moment stoppen de zaak erger te maken. Het is al twintig jaar te laat dat we ermee stoppen. Dat zien we vandaag in het meetnet. Ik mag hopen dat we het niet nog eens twintig jaar bestendigen omdat de ene of de andere er geld mee kan verdienen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik verwijs ook naar het schrijven en de briefwisseling vanuit de Europese Commissie. Ze volgen ons heel terecht heel nauwlettend op. We zullen sowieso inspanningen moeten leveren en we zullen de gepaste maatregelen moeten nemen, ook al duurt het misschien soms heel lang vooraleer de problemen helemaal zijn opgelost. Dat neemt natuurlijk niet weg dat we ervoor moeten zorgen dat de situatie zich herstelt en verbetert. We zullen daarop verder moeten werken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Mijnheer Tobback, de ambitie is wel degelijk om de waterkwaliteit te verbeteren. Dat is duidelijk. Het beperken van de instroom van nitraten is zeer belangrijk. Mijn oproep is eigenlijk vooral bedoeld om het draagvlak te behouden, zodat die doelstelling volgehouden kan worden.

Minister, ik hoop dat u het werk van het CVBB van de afgelopen jaren verder kunt honoreren door heel gebiedsspecifiek te bekijken hoe de waterkwaliteit opgevolgd kan worden en dat u tegelijkertijd een draagvlak kunt creëren. Mijn aanvoelen is

dat er op een aantal punten nog een bijsturing kan gebeuren zonder aan de oorspronkelijke doelstelling te verzaken.

Ik volg het graag verder op. Ik dank u voor uw aandacht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de doorbraak in het dossier van de Limburgse Noord-Zuidverbinding – 246 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, op 7 oktober hebben we de persconferentie gehoord waarbij het voorkeustracé van de Limburgse Noord-Zuidverbinding werd voorgesteld. Na meer dan vijftig jaar zwoegen en studeren lijkt er eindelijk een doorbraak te zijn. Er werd gekozen voor een doortochtracé met tunnels, een Noord-Zuidverbinding met minimale impact op de natuur en maximale rechtszekerheid. Het gaat om een totale investering van 835 miljoen euro. Dat bedrag is niet alleen voor de aanleg van de weg, maar ook voor de onteigeningen en het openbaar vervoer.

Voor veel inwoners van Houthalen-Helchteren breekt nu wel een periode van onzekerheid aan. Ze weten niet goed wat er met hun huizen zal gebeuren. Sommigen hebben bericht gekregen dat ze onteigend zullen worden, maar hebben net nog renovaties uitgevoerd. Ze stellen zich natuurlijk de vraag wat er zal worden vergoed en hoeveel dat zal bedragen.

Minister, waarom acht u de kans op slagen nu groter dan ooit? Welke inspanningen werden geleverd om de kans op verzanding in gerechtelijke en andere procedures te minimaliseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, het heeft inderdaad heel lang geduurd, maar we zetten toch wel heel belangrijke stappen in dit dossier. Niet onbelangrijk is dat we zijn gestart met een wit blad met een heel brede blik op de problemen, ook zonder voorafnames. Er is heel veel ingezet op overleg met een zeer brede groep van belanghebbenden, gaande van actiegroepen, buurtcomités, middenveldorganisaties tot verschillende overheidsinstanties. Er is ook altijd heel transparant en open gecommuniceerd. Het onderzoek verliep ook geïntegreerd. Het voorkeursalternatief ontstond vanuit werksessies. Er is inderdaad bijzondere aandacht besteed aan de waardevolle en beschermde natuurwaarden.

Afsluitend wil ik iets meer zeggen over de aanpak van verwervingen. Dit is natuurlijk een belangrijk punt voor de gemeente Houthalen-Helchteren. De voorbije maanden is in nauw overleg met de gemeente een plan van aanpak opgemaakt. Zo wordt er ingezet op een aankoopbeleid gericht op minnelijke verwervingen en een begeleidingsplan. Eigenaars, bewoners en handelaars die geïmpacteerd zijn, hebben intussen een brief ontvangen. De eerste gesprekken met de eigenaars en bewoners zijn al opgestart, ook hier om hen zo snel mogelijk duidelijkheid en perspectief te bieden door middel van correcte informatie over het proces.

Daarnaast wordt samen met de gemeente werk gemaakt van een begeleidingsplan waarin op vraag en op maat van de huurder en/of eigenaar zal worden gezocht naar een nieuwe woonlocatie. Ook voor geïmpacteerde handelaars zal een apart traject worden opgestart om te zoeken naar een nieuwe locatie.

Er zijn dus heel veel inspanningen geleverd, zowel op het vlak van het proces als het onderzoek zelf. Al die inspanningen moeten ertoe leiden dat iedereen zo goed mogelijk geïnformeerd is en duidelijkheid krijgt over de volgende stappen. Deze werkwijze is voor mij de essentie van het feit dat er stappen vooruit worden gezet en om zo de slaagkansen van het complex project maximaal te houden.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb geen bijkomende vragen.

Als Limburgse heb ik samen met heel Limburg een zucht van opluchting geslaakt dat er eindelijk een doorbraak lijkt te komen. Na vijftig jaar mogen we toch wel allemaal optimistisch zijn. De kogel is door de kerk en de neuzen staan eindelijk in dezelfde richting. De tijdlijn lijkt uitgezet en de geïmpacteerde inwoners zullen op gepaste wijze begeleid worden, begrijp ik. Het is cruciaal dat elke volgende stap zorgvuldig wordt afgewerkt. Ik zal het dossier dan ook verder opvolgen in de commissie Mobiliteit bij minister Peeters.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.